ARCHEOLOGIENOTA VILVOORDE - LUKA

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBEELEN, E. DIRIX, A. SYS,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT &
E. KEERSMAEKERS

JANUARI 2018

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Vilvoorde - Luka

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Annelien Sys, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert en Emma Keersmaekers

Opdrachtgever
ASK Romein Malle NV
Ambachtsstraat 33
2390 Malle-West

Projectnummer
2017L116

Plaats en datum
Kortenaken, 23 januari 2018

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2017L116
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1 Inleiding 4

1.1 Algemeen 4

1.2 Beschrijving onderzoeksopdracht 4

1.3 Doelstellingen 7

1.4 Randvoorwaarden 7

1.5 Onderzoeksvragen 7

2 Huidige & toekomstige situatie 8

2.1 Huidige situatie 8

2.2 Toekomstige situatie 10

3 Bureauonderzoek 12

3.1 Landschappelijke & bodemkundige situering 12

3.2 Archeologische en erfgoedkundige data 20

3.3 Historiek en cartografische bronnen 23

3.4 Archeologische verwachting 34

4 Resultaten bureauonderzoek 35

4.1 Algemeen 35

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen 35

4.3 Samenvatting / assessment bureauonderzoek 36

4.4 Programma van maatregelen 37

5 Bibliografie 38

6 Figurenlijst 39

7 Plannenlijst 40

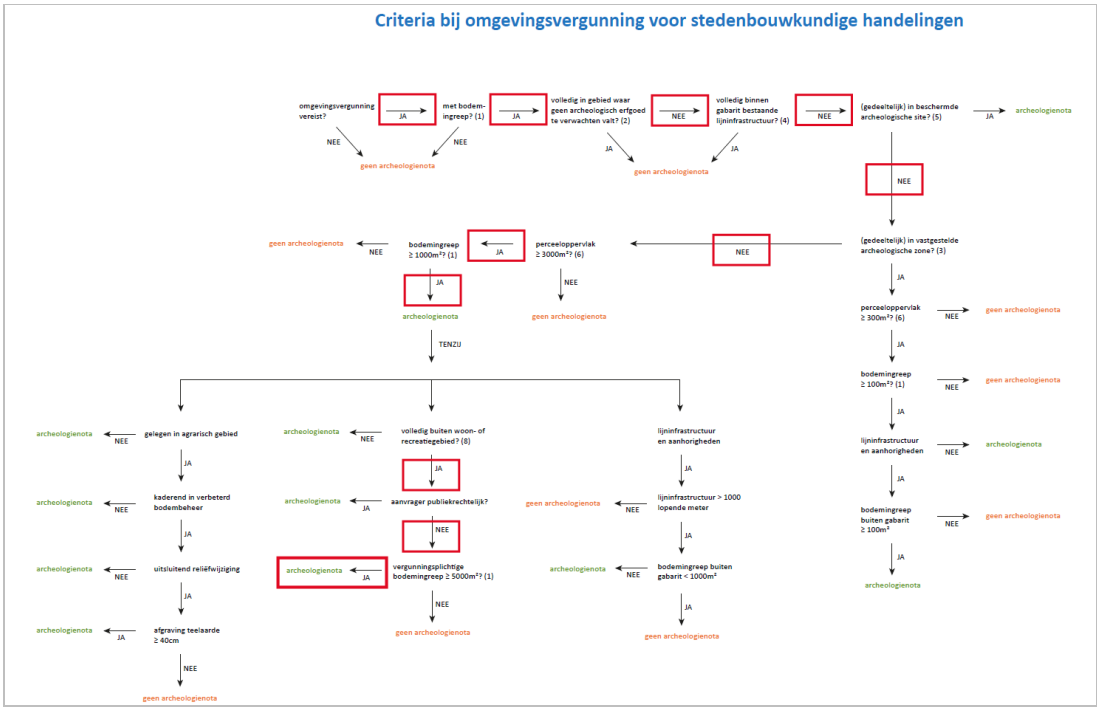
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

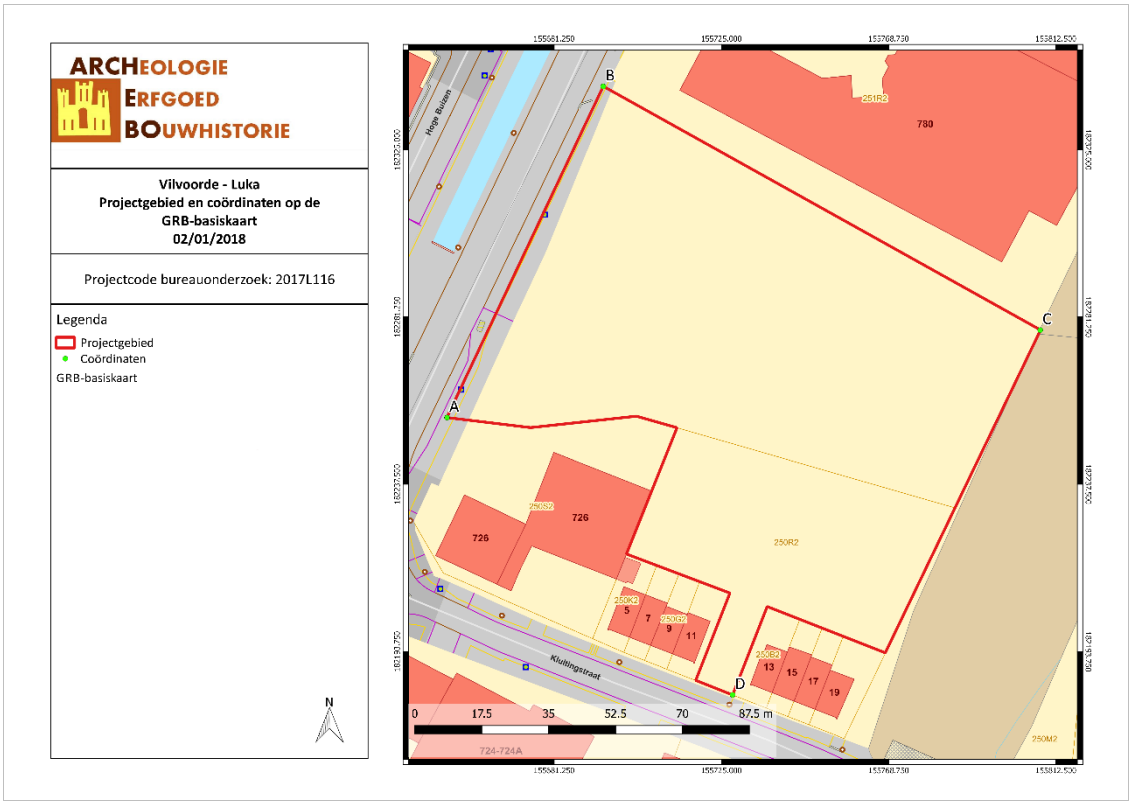
Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van ASK Romein Malle NV een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Mechelsesteenweg tussen huisnummers 726 en 780 in Vilvoorde, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het terrein zullen een hoofdgebouw en een werkhuis gebouwd worden, steunend op funderingspalen. Er komen nutsleidingen voor regenwater, fecaal water en vuil water, dat via een regenwaterput, een septische put en 302 infiltratiebekken naar de openbare riolering loopt. Het noordelijk deel van het projectgebied zal verhard worden door middel van asfalt, het zuiden bestaat uit een groene zone. Tenslotte worden 22 parkeerplaatsen voorzien die aangelegd worden in klinkers. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 12 177,64 m².

Aangezien de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2,

5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in januari 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, ASK Romein Malle NV, was dhr. Michael Hayen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche			
Naam site:	Vilvoorde - Luka		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Provincie Vlaams-Brabant, Vilvoorde, Mechelsesteenweg, tussen huisnummers 726 en 780		
Kadaster:	Vilvoorde, afdeling 3, sectie G, perceelnummers 250R2 & 251E2		
Coördinaten:	A	X	155653,233
		Y	182254,944
	B	X	155694,079
		Y	182341,537
	C	X	155808,396
		Y	182277,818
	D	X	155727,930
		Y	182182,418
Opdrachtgever:	ASK Romein Malle NV Ambachtsstraat 33 2390 Malle-West		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba		
Projectcode bureauonderzoek:	2017L116		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	ASK Romein Malle NV		
Grootte projectgebied:	Ca. 12 177,64 m²		
Uitvoeringsperiode:	2 – 23 januari 2018		
Reden van de ingreep:	Bouw van twee gebouwen binnen industriegebied		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, stedenbouwkundig, industriegebied		

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskaarten en luchtfoto's.

VILU/18/01/02/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op de Orthofoto (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien een deel van de aanwezige bomen eerst gekapt dienen te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Mechelsesteenweg, tussen huisnummers 726 en 780, in de gemeente Vilvoorde, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het terrein bestaat uit een groene zone die voornamelijk in het oosten bebost is. Op het meest zuidelijke deel van het terrein, dat grenst aan de Kluitingstraat, is de bodem verhard. Aan de zuidelijke grens van het projectgebied ligt een rond waterbekken of een ronde vijver. Ten westen van het terrein loopt de Mechelsesteenweg, ten oosten van het projectgebied loopt de spoorweg Antwerpen – Brussel.

Figuur 4: Situering van het projectgebied aan de Mechelsesteenweg (Google Street View, juni 2018)

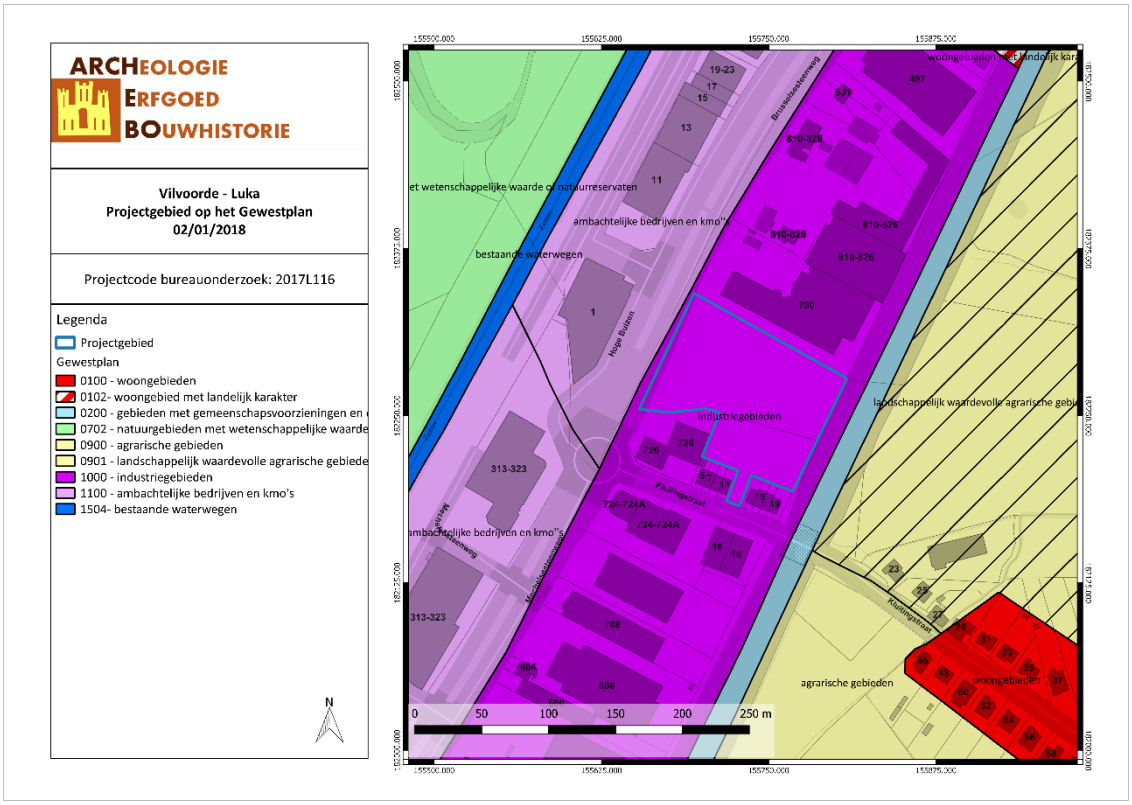

Figuur 5: Situering van het verharde terrein aan de Kluitingstraat (Google Street View, oktober 2013)

VILU/18/01/02/3 - Digitale aanmaak

Figuur 6: Situering van het projectgebied op de Orthofoto (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/4 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (Geopunt, 2018)

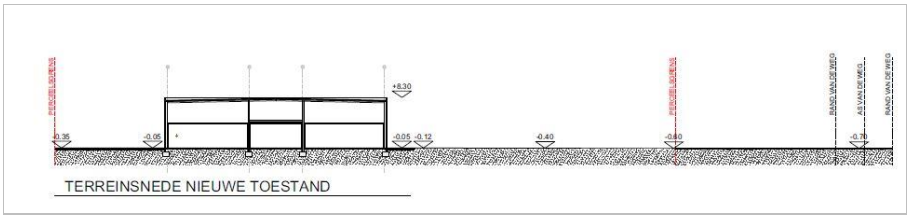
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Mechelsesteenweg, tussen de huisnummers 726 en 780, in de gemeente Vilvoorde, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het meest zuidelijk punt van het terrein grenst aan de Kluitingstraat. Op het terrein zullen een hoofdgebouw en een werkhuis gebouwd worden, het hoofdgebouw krijgt één verdieping, het werkhuis zal enkel een gelijkvloers hebben. Ze zullen steunen op grondverdringingspalen die zullen dienen als fundering. Hierdoor zal de grond niet verwijderd maar verschoven worden.

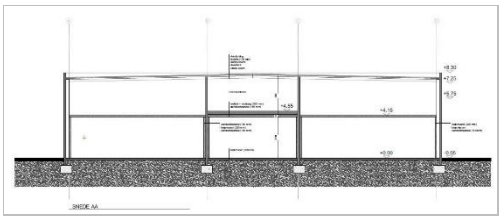
Er komen nutsleidingen (60 cm diep) voor regenwater, fecaal water en vuil water. De leidingen voor het regenwater lopen naar een regenput met een capaciteit van 10 000 liter, die 1,90 m diep zal zijn, en naar de 302 infiltratiebekken in het zuidwesten van het projectgebied om tenslotte afgeleid te worden naar de openbare riolering. Het fecaal water en vuil water loopt naar een septische put met een maximale capaciteit van 2000 liter, die 1,50m diep zal zijn, om tenslotte eveneens afgeleid te worden naar de openbare riolering. Het noordelijk deel van het projectgebied zal verhard worden door middel van asfalt, het zuiden bestaat uit een groene zone. Tenslotte worden 22 parkeerplaatsen voorzien die aangelegd worden in klinkers. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 12 177,64 m².

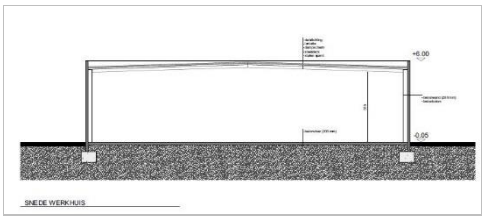
Figuur 8: Plan van de geplande werken (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018)

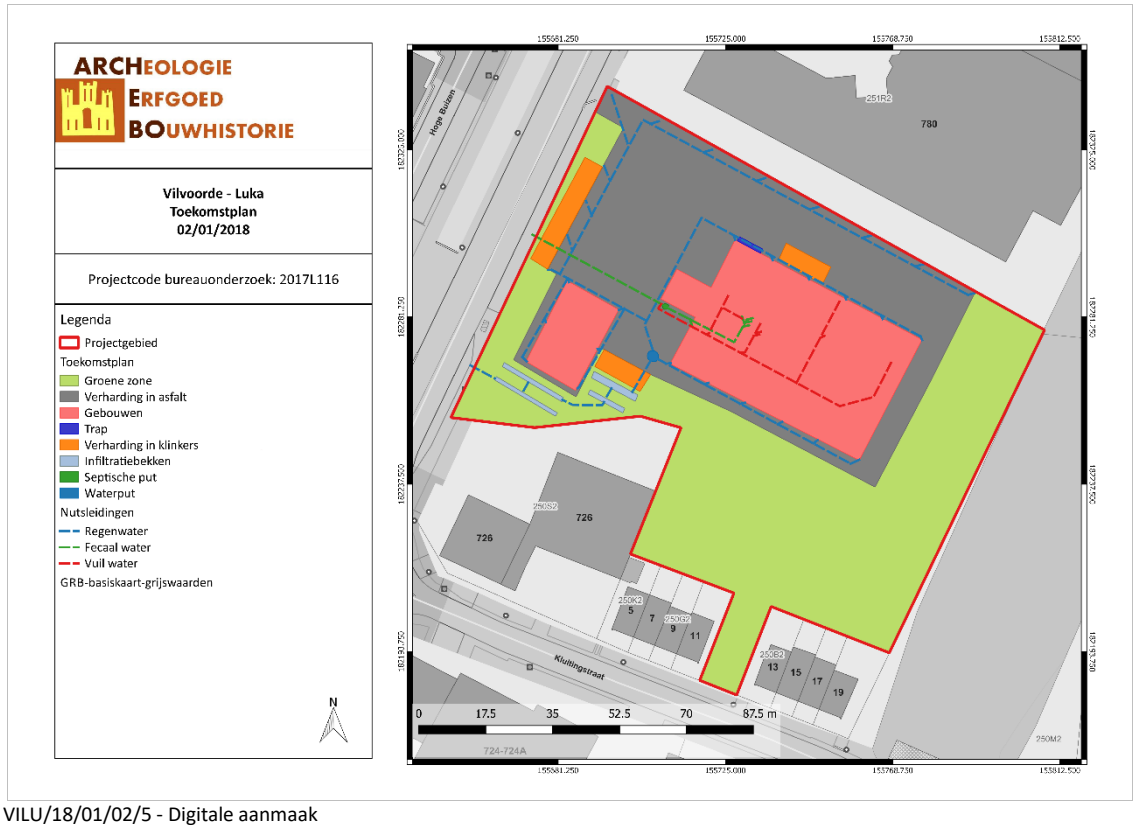
Figuur 9: Terreinsnede (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018)

Figuur 10: Snede van het hoofdgebouw (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018)

Figuur 11: Snede van het werkhuis (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018)

VILU/18/01/02/5 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

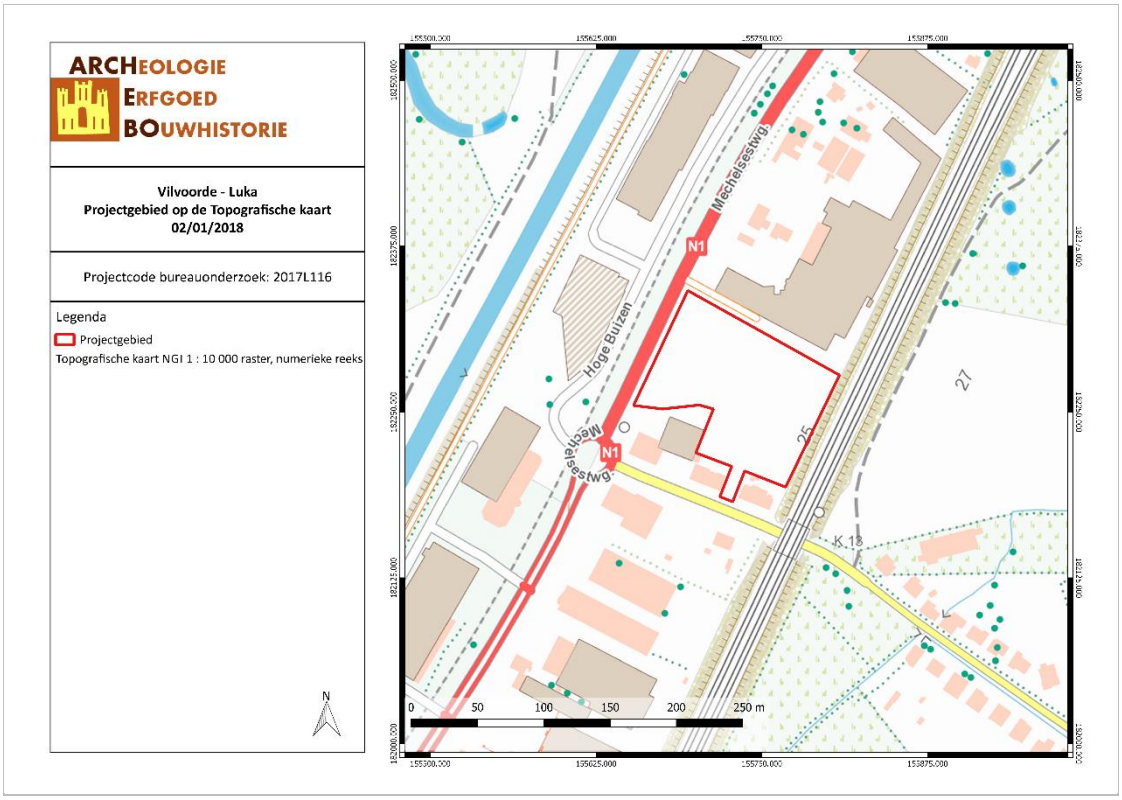
De gebruikte kaarten werden in gegeorefereerde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplot om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt aan de Mechelsesteenweg, tussen huisnummers 726 en 780, in de gemeente Vilvoorde, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De gemeente bestaat uit de deelgemeenten Vilvoorde en Peutie. In de gemeente liggen ook verschillende wijken, namelijk de Far-West, het Faubourg, Broek, Kassei, het Voor en Mutsaert, het gehucht Drie Fonteinen, het landelijk dorp Houtem en de woonkern Koningslo. Vilvoorde wordt begrensd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en door de gemeenten Grimbergen, Zemst, Steenokkerzeel en Machelen. Het projectgebied ligt vlak aan de gemeentegrens met Zemst.

Ca. 125m ten westen van het terrein stroomt de rivier Zenne en ca. 50m ten oosten ligt de Broekgracht. Het terrein zelf ligt in de Zennevallei. Tussen het terrein en de Broekgracht ligt de spoorweg Antwerpen – Brussel. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 11 en 13 meter boven de zeespiegel.

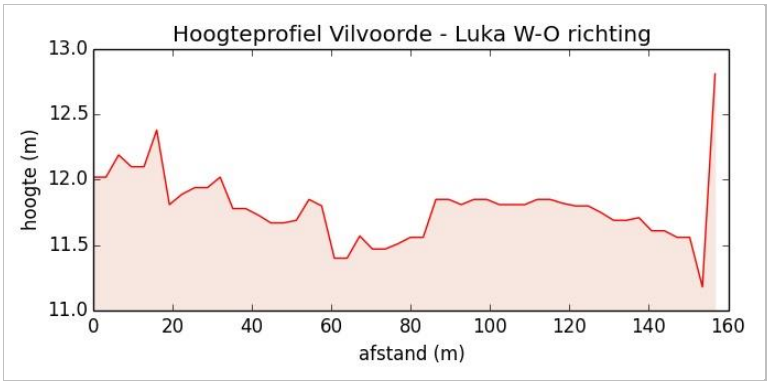
VILU/18/01/02/6 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/7 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

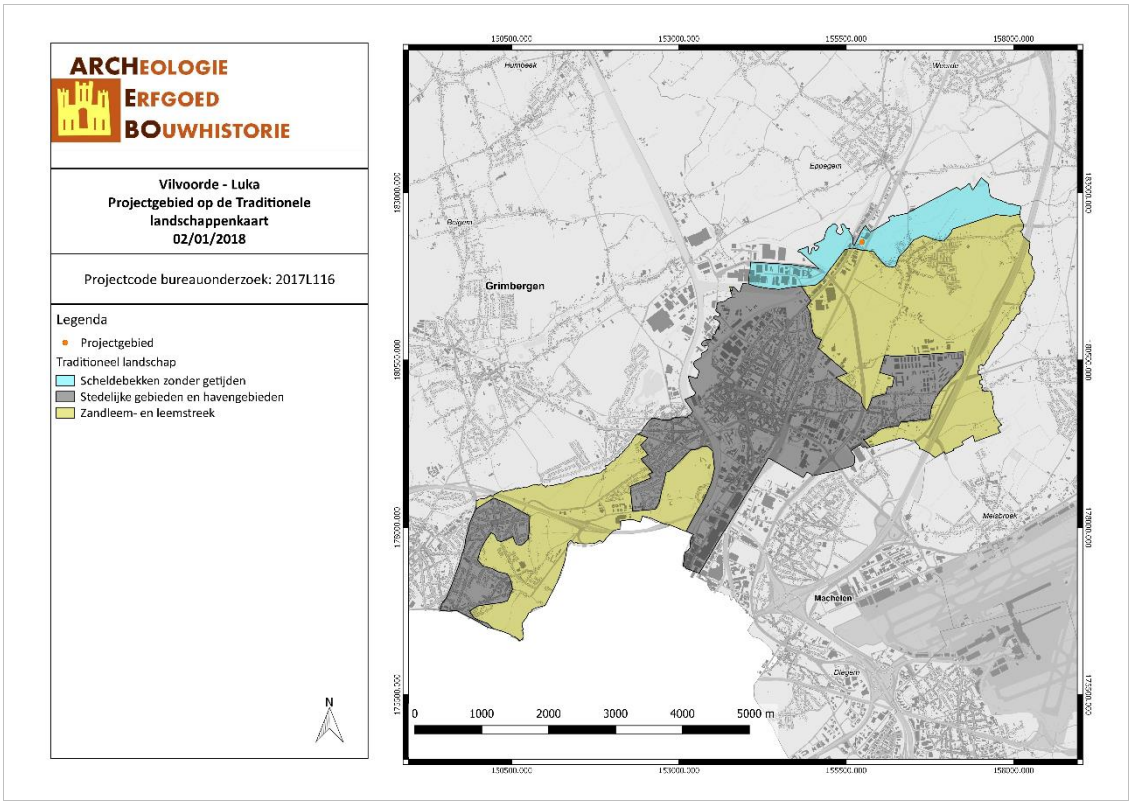

Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2018)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied ligt aan de Mechelsesteenweg, tussen de huisnummers 726 en 780, in de gemeente Vilvoorde en is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Scheldebekken zonder getijden'. Het meest westelijke deel en het centrale deel van de gemeente wordt gekarteerd als 'Stedelijke gebieden en havengebieden'. Het westen en het oosten wordt gekarteerd als 'Zandleem- en leemstreek'.

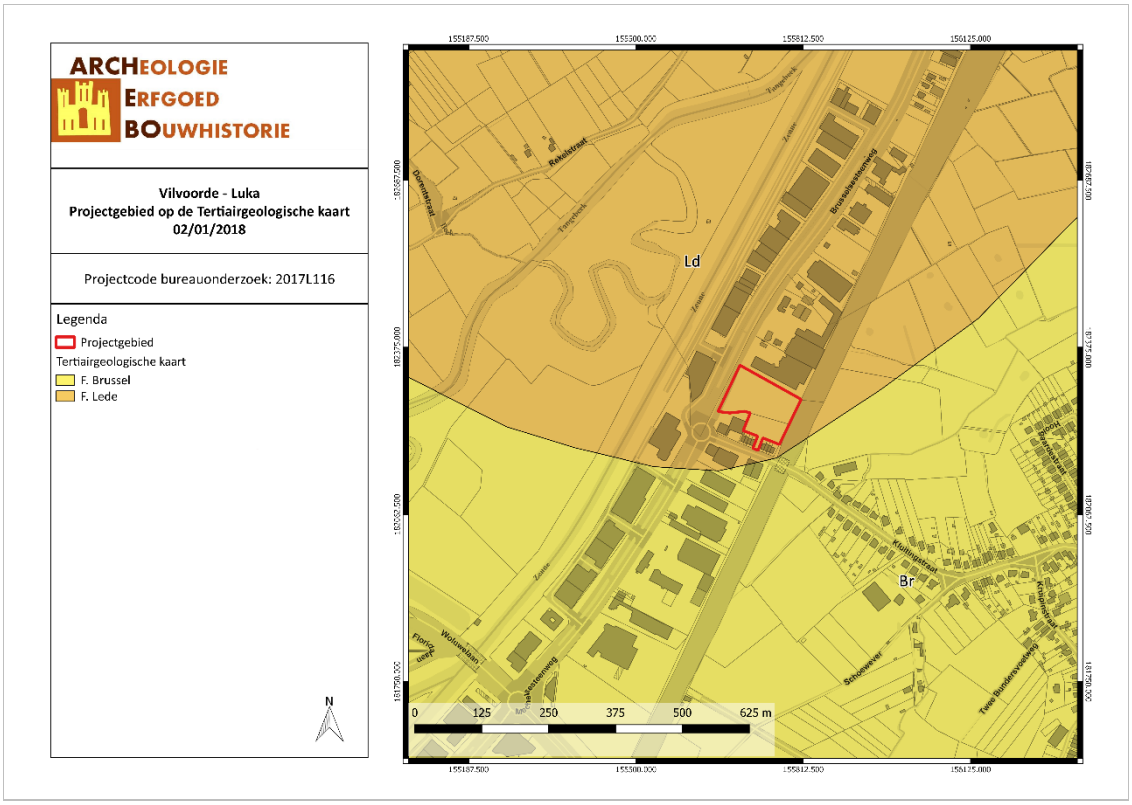
VILU/18/01/02/8 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Vilvoorde aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de Formatie van Lede. Deze formatie bestaat uit lichtgrijs fijn zand, heeft soms kalksteenbanken, is kalk- en

fossielhoudend (Nummulites variolarius) en soms glauconiethoudend. Daarnaast heeft deze formatie basisgrind.[1]

VILU/18/01/02/9 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018)

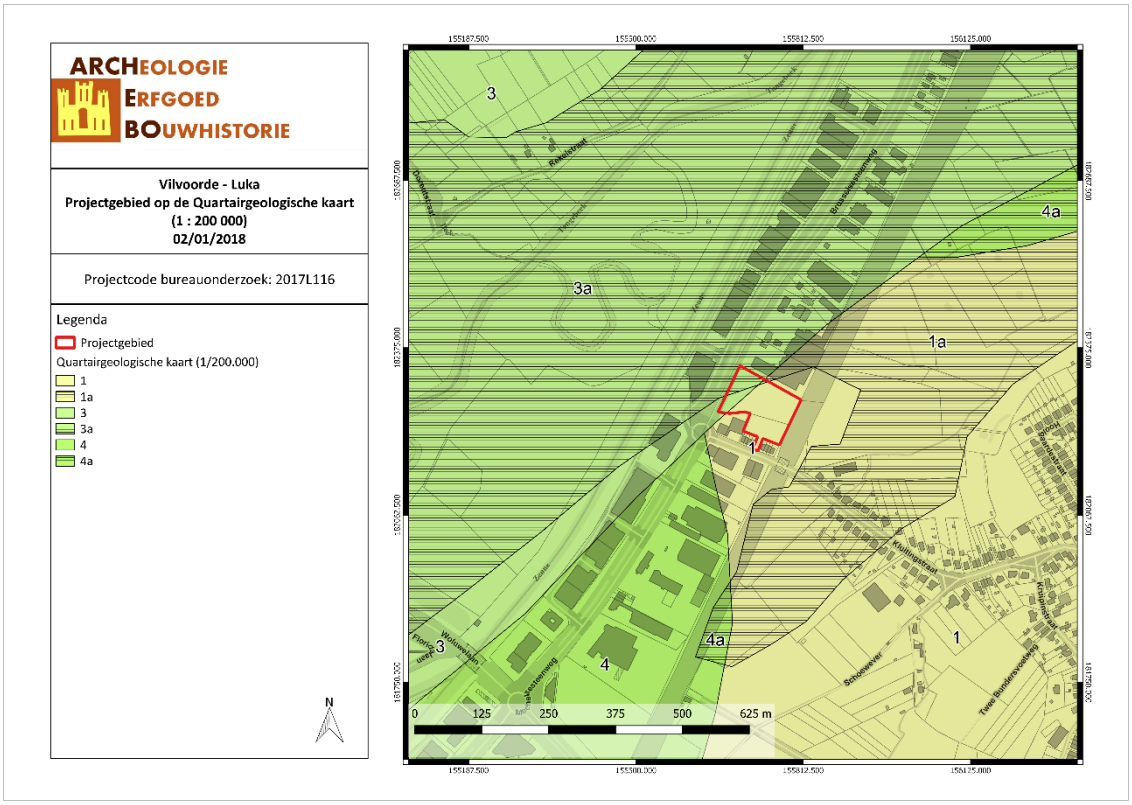
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich binnen de types 1, 3 en 3a. Type 1 bestaat uit eolische afzettingen uit het Weichseliaan tot mogelijk het Vroeg-Holoceen. In het noordelijk en centraal gedeelte van Vlaanderen zijn deze afzettingen opgebouwd uit zand tot zandleem, in het zuidelijk deel van Vlaanderen uit silt/leem. Naast deze eolische afzettignen kunnen er ook hellingsafzettingen van het Quartair aanwezig zijn.

Type 3 is opgebouwd uit een onderlaag van fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze laag wordt vervolgens bedekt door eolische afzettingen uit het Weichseliaan tot mogelijk het Vroeg-Holoceen. In het noordelijk en centraal gedeelte van Vlaanderen zijn deze afzettingen opgebouwd uit zand tot zandleem, in het zuidelijk deel van Vlaanderen uit silt/leem.

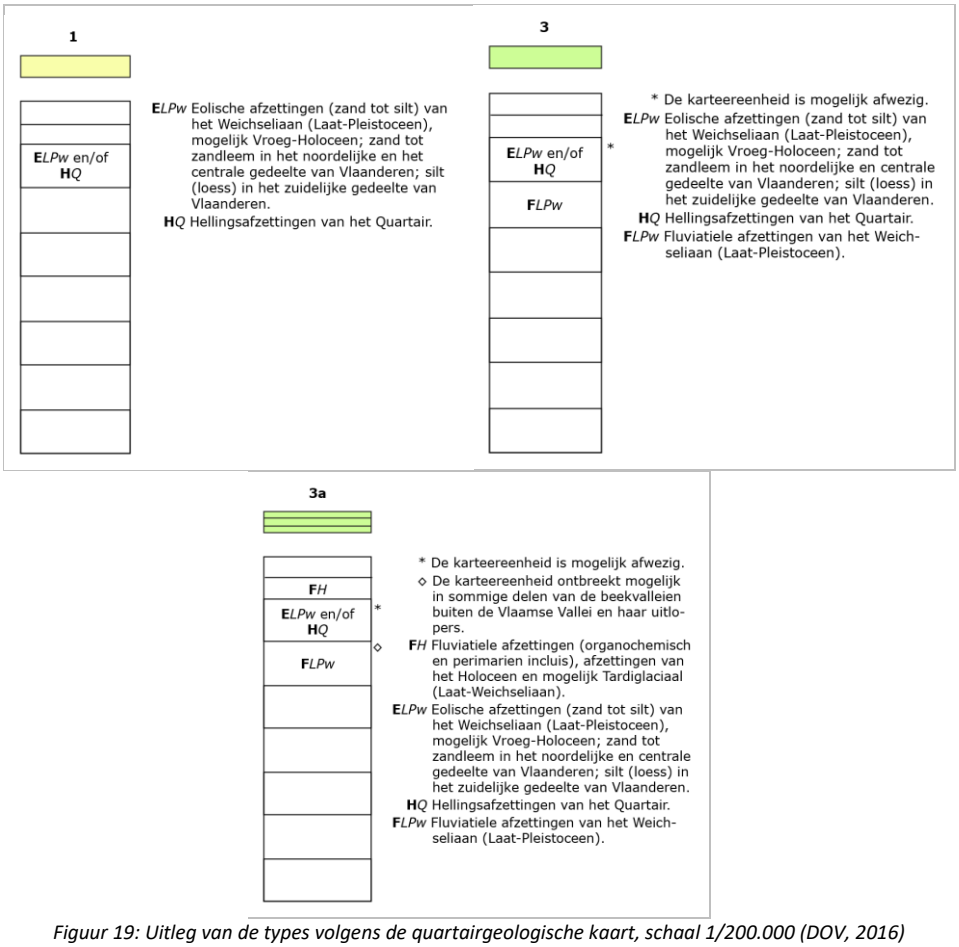
Type 3a bestaat uit fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) met daarboven eolische afzettingen van zand tot silt, eveneens daterend uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) tot mogelijk het Vroeg-Holoceen. Naast deze eolische afzettingen kunnen er ook hellingsafzettingen van het Quartair aanwezig zijn. Het geheel wordt bedekt door fluviatiele afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). De onderste laag fluviatiele afzettingen kan mogelijk ontbreken in sommige delen van beekvalleien. De eolische afzettingen kunnen mogelijks ook afwezig zijn.

[1] Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, Geologica Belgica 4, 2001, 141.

VILU/18/01/02/10 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018)

Figuur 19: Uitleg van de types volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied grotendeels type 2 en daarnaast de types 13, 24, 32, 50 en 52.

Type 2 bestaat uit de Formatie van Gent, uit het Laat-Weichseliaan. Deze formatie bestaat uit eolische afzettingen en afzettingen van lokale oorsprong met zand tot lichte zandleem in het Dekzandgebied en zandleem in het Overgangsgebied. Er is mogelijk een alternerend complex van zand- en leemlagen aanwezig en de herwerking van tertiair materiaal.

Type 13 kan als onderste laag bestaan uit de Formatie van Gent, maar deze lithostratigrafische eenheid is mogelijk afwezig. Bovenaan liggen fluviatiele afzettingen daterend uit het Holoceen, waarvan de textuur varieert van klei tot zand en waarin mogelijk veen aanwezig is.

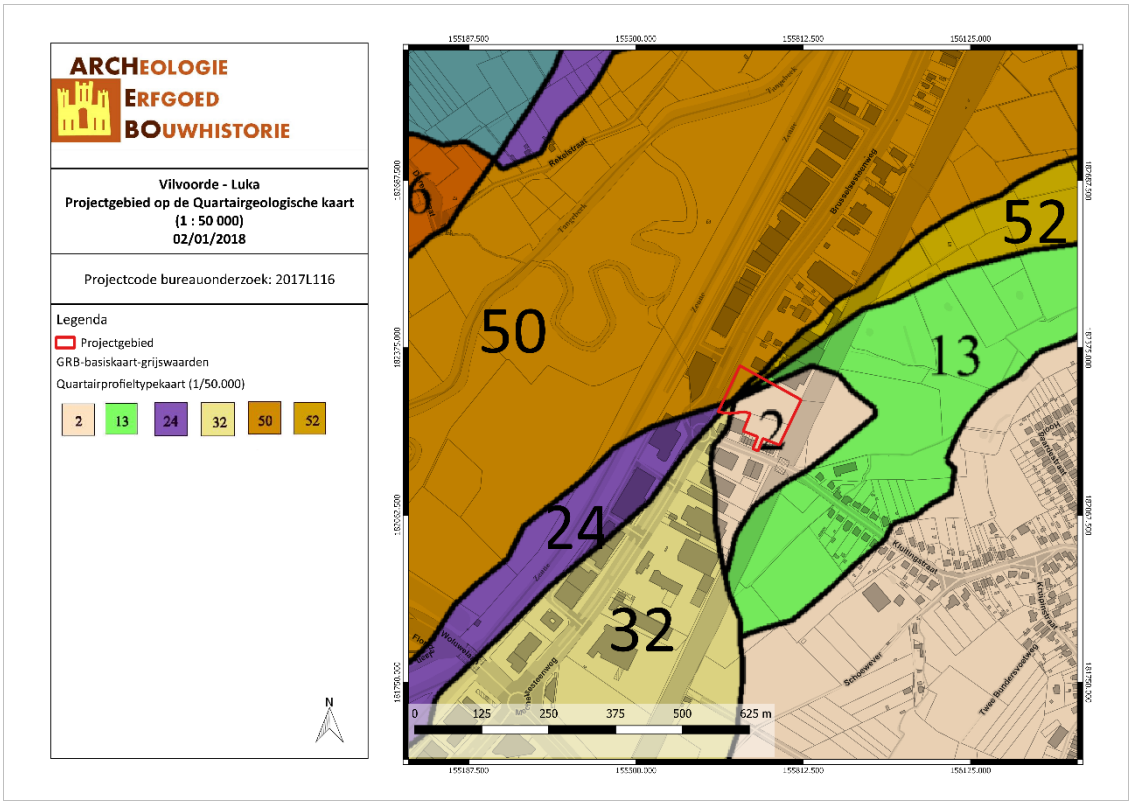
Type 24 is opgebouwd uit het Lid van Bos Aa en het Lid Lembeke, beide onderdeel van de Formatie van Zemst. Het Lid Bos van Aa bestaat uit grofkorrelige vlechtende rivierafzettingen met meerdere fining-up cycli bestaande uit grinthoudend tot grintrijk zand aan de basis en halffijn zand tot klei aan de top. Het Lid Lembeke bestaat uit zandige vlechtende rivierafzettingen van zeer fijn tot medium zand en soms met lemige intercalaties die venig kunnen zijn. Bovenop deze leden ligt een laag van de Formatie van Gent.

Type 32 bestaat uit de Formatie van Nieuwenrode, daterend uit het Saalien, die bestaat uit fluviatiele afzettingen met een vlechtend of meanderend patroon. De textuur varieert van grof tot zeer grof zand, al dan niet grintrijk tot klei met mogelijk belangrijke veenontwikkeling. Bovenop de Formatie van Nieuwenrode ligt een laag van de Formatie van Gent.

Type 50 is opgebouwd uit het Lid Bos van Aa en uit het Lid Lembeke (Formatie van Zemst). Daarbovenop kan de Formatie van Gent gevonden worden, maar deze lithostratigrafische eenheid is hier mogelijks afwezig. Het geheel wordt bedekt door fluviatiele afzettingen uit het Holoceen.

Type 52 bestaat uit het Lid Grimbergen en het Lid Lembeke (Formatie van Zemst), de Formatie van Gent (die hier mogelijk afwezig is) en fluviatiele afzettingen uit het Holoceen. Het Lid Grimbergen bestaat uit meanderende rivierafzettingen bestaande uit een fining-up cyclus, opgebouwd uit onderaan zand gevolgd door leem of klei en al dan niet met veen.[2]

[2] Frieda Bogemans, *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart - kaartblad 23, Mechelen* (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 1996), 63–65.

VILU/18/01/02/11 - Digitale aanmaak

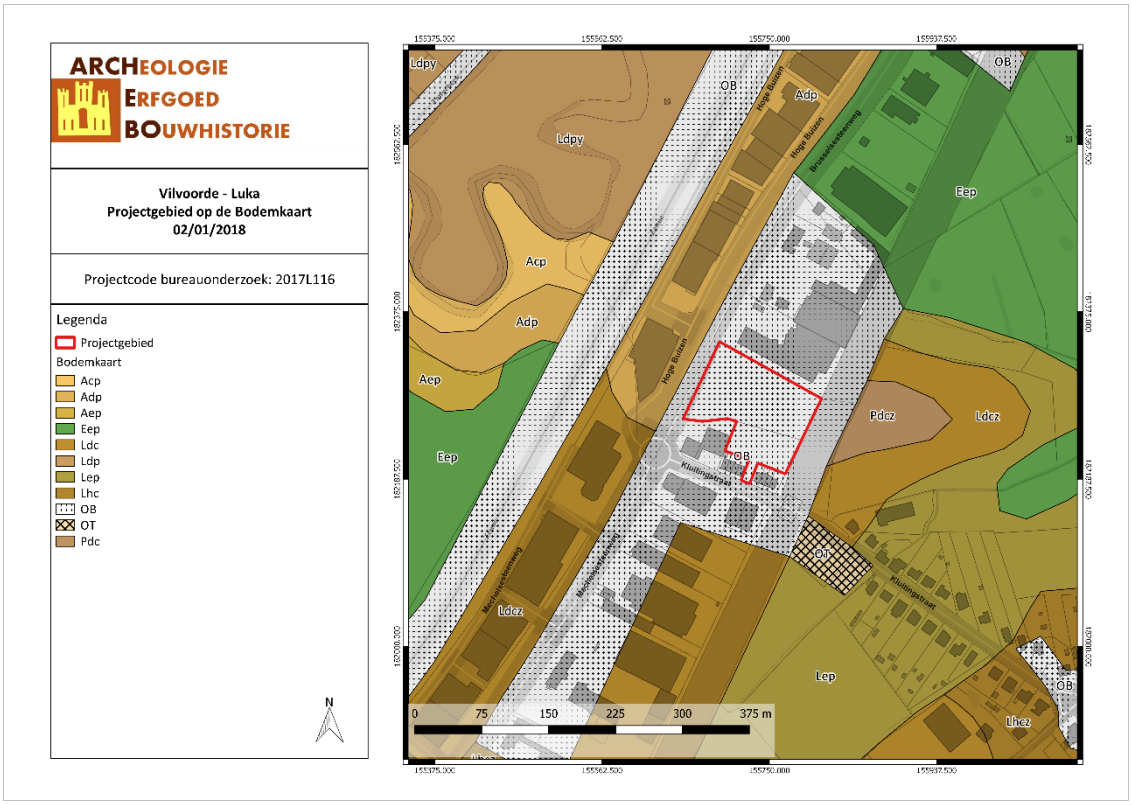
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB, onder bebouwing. In de nabije omgeving van het projectgebied wordt het terrein gekarteerd als OT (vergraven terrein), Eep (sterk gleyige gronden op klei met reductiehorizont zonder profielontwikkeling), Lep (sterk gleyige gronden op zandleem met reductiehorizont zonder profielontwikkeling), Ldcz (matig gleyige zandleemgronden met sterk gevlekte textuur B horizont waarbij de sedimenten lichter of grover worden in de diepte), Pdcz (matig natte lichte zandleemgronden met verbrokkeld textuur B horizont waarbij de sedimenten lichter of grover worden in de diepte) en Adp (matig gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling).[3]

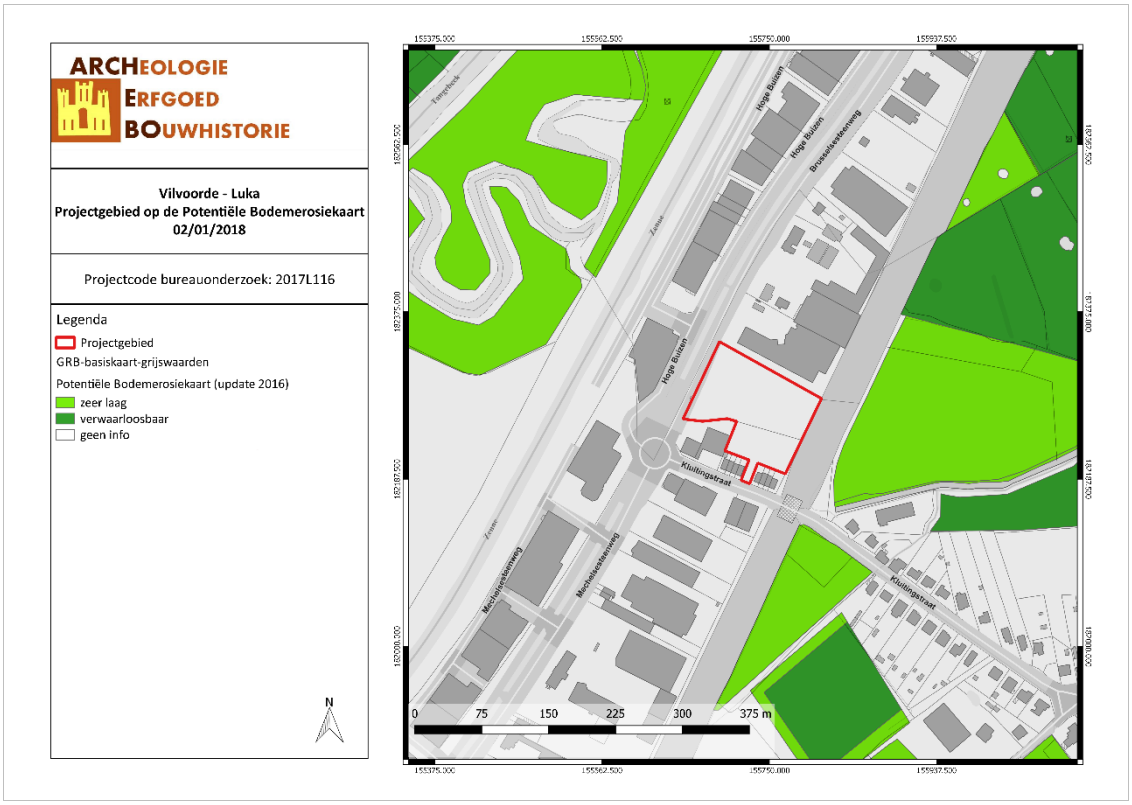
Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. In de nabije omgeving van het terrein wordt de bodem wel gekarteerd als laag of verwaarloosbaar op vlak van de potentiële bodemerosie. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied grotendeels binnen akkerbouw en industrie- en handelsinfra. In het oosten worden zeer kleine stukken gekarteerd als 'Andere bebouwing' en in het westen als 'Gewestweg'.

[3] E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 21, 72, 73, 156, 164, 168.

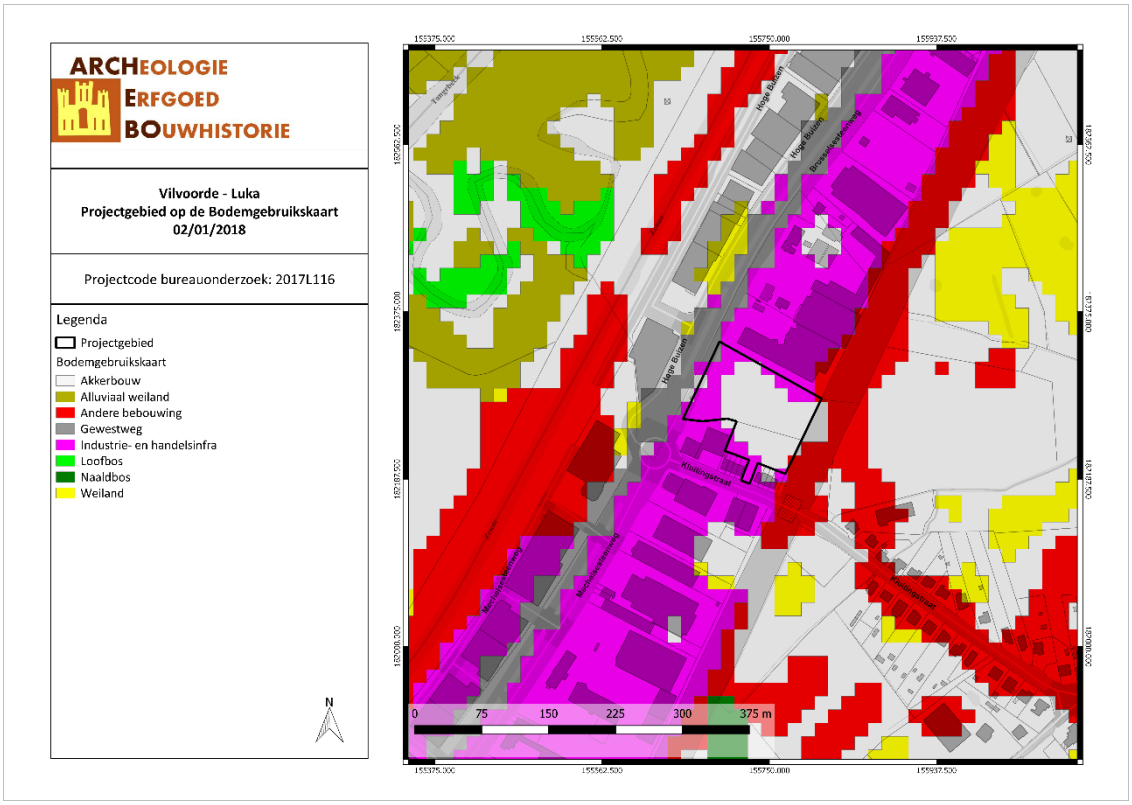
VILU/18/01/02/12 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)

VILU/18/01/02/13 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/14 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische Inventaris toont wel verschillende vondsten in de ruime omgeving. Ca. 650m ten noorden van het projectgebied is een fragment van een vlakke Romeinse dakpan gevonden bij grondwerken op een diepte van ca. 120 cm (CAI-locatie 155383). Tussen ca. 700 en 750m ten noorden van het projectgebied is een omvangrijk spoor gevonden (CAI-locatie 164052), daterend uit de Vroege IJzertijd, dat in doorsnede minstens 1,2m diep was. Het had een aflopende bodem en er werden fragmenten van handgevormd aardewerk gevonden, waarvan een aantal verweerd en/of verbrand was. Ca. 50m verder noordwaarts van het projectgebied zijn niet-nader gedateerde (paal)kuilen (CAI-locatie 164051) gevonden, maar geen enkel spoor leverde vondsten op. Ca. 800m ten oosten van het projectgebied zijn dakpanfragmenten en aardewerk, daterend uit de Romeinse tijd, gevonden (CAI-locatie 160038). Ca. 200 zuidoostwaarts van deze locatie zijn de sporen van een laatmiddeleeuwse site met vierhoekige Walgracht gevonden (CAI-locatie 3209). Tussen ca. 900 en 1100 m ten zuiden van het projectgebied zijn sporen van een 17de-eeuwse Site met Walgracht (CAI-locatie 2720) gevonden. Tussen ca. 700 en 900m ten noordwesten van het projectgebied zijn de sporen van een laatmiddeleeuwse Site met Walgracht gevonden (CAI-locatie 10139). Vanaf ca. 900m ten noordwesten van het projectgebied zijn op een oost-west as sporen gevonden van de antieke baan Asse-Elewijt (CAI-locatie 1469) uit de Romeinse Tijd. Op een diepte van 1,5 m bevonden zich resten van plaveisel, gelegen op een dikke laag keien. Tenslotte zijn tussen ca. 1000 en 1100 m ten noordwesten van het projectgebied zes fragmenten van midden-Romeins aardewerk gevonden in een kuil (CAI-locatie 164049). Het gaat o.a. om een doliumfragment, een bodemfragment van een urn en een randfragment van een kookpot in ruwwandig aardewerk.

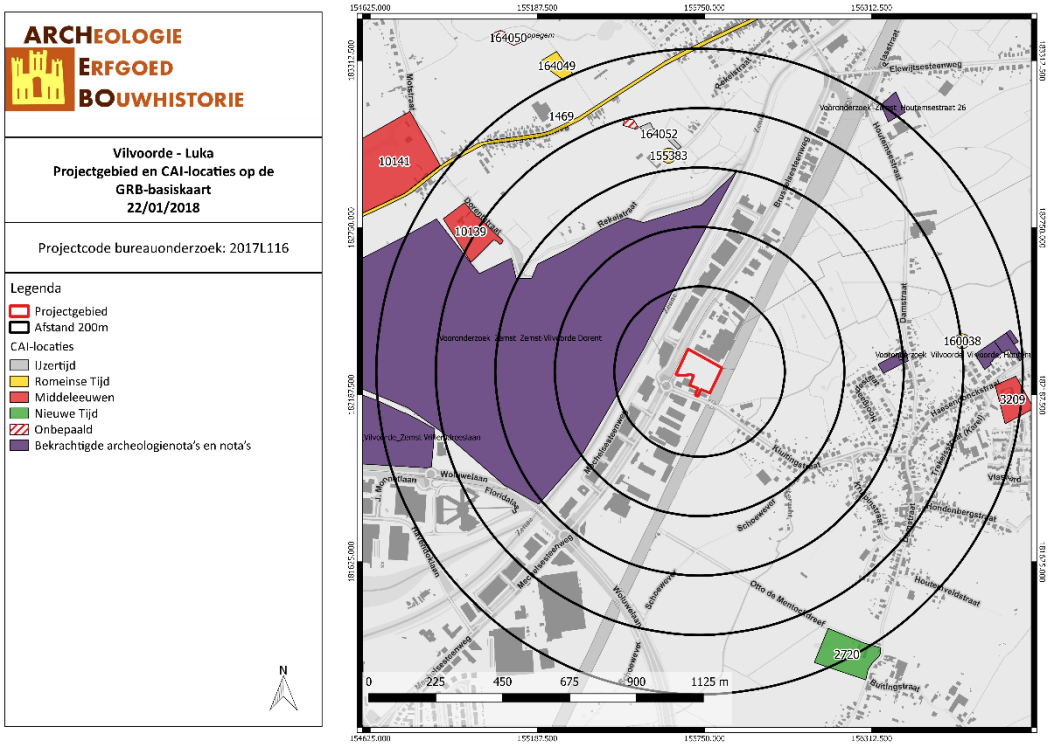
In de ruime omgeving van maximum 1100 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
164051	Grimbergsesteenweg - private weg (WP 214)	Onbepaald
164052	Private weg - Rekelstraat (WP 2013)	IJzertijd
3209	Monnikenhof	Middeleeuwen
10139	Hof te Cobbenbos	Middeleeuwen
160038	Haesendonckstraat	Romeinse Tijd
2720	Lindenhof	Nieuwe Tijd
1469	Heerbaan	Romeinse Tijd
155383	Rekelstraat 89	Romeinse Tijd
164049	Driesbeek - Grimbergsesteenweg 1 (WP 215)	Romeinse Tijd

In december 2016 werd door de VUhbs archeologie een archeologienota geschreven voor de site Sigma Dorent. Deze site ligt ca. 140 m ten noordwesten van het huidig projectgebied. *In het plangebied Sigmaplan Dorent zijn werkzaamheden gepland in het kader van natuurontwikkeling… Binnen deze delen waar de bodem zal worden verstoord, is een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat de aanleg van de poel in het uiterste westen van het plangebied (poel 1) en drie kleine poeltjes in het oosten (poel 7, 8 en9) de mogelijk aanwezige archeologische resten bedreigen. Voor deze delen is een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Bij dit verkennend booronderzoek zijn alleen ter plaatse van poel 7 aanwijzingen gevonden voor de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Op de locaties van de andere poelen zijn geen aanwijzingen gevonden voor de mogelijke aanwezigheid van een steentijdsite en worden door de werkzaamheden dus geen archeologische resten bedreigd. Op basis van de resultaten van dit onderzoek is besloten om af te zien van de aanleg van poel 7. De hier (mogelijk) aanwezige resten zullen daarmee behouden blijven waardoor vervolgonderzoek ook hier niet noodzakelijk zal zijn.*[4]

Uit dit onderzoek bleek dat steentijd artefactsites mogelijk aanwezig zijn. Aangezien de toekomstige ingrepen de top van de pleistocene afzettingen niet zou bedreigen (en omdat de aanleg van poel 7 afgeschaft werd), werd afgezien van verder onderzoek en kunnen de (mogelijk) aanwezige resten in situ bewaard blijven. Zouden in de toekomst echter wel diepe werkzaamheden plaatsvinden op de pleistocene terrarug, dan dient er wel verder onderzoek verricht te worden.

[4] Koen Hebinck en Gerard Boreel, “Zemst en Vilvoorde - Sigmaplan Dorent Archeologienota”, Archeologienota (Amsterdam: VUhbs archeologie, december 2016), 57.

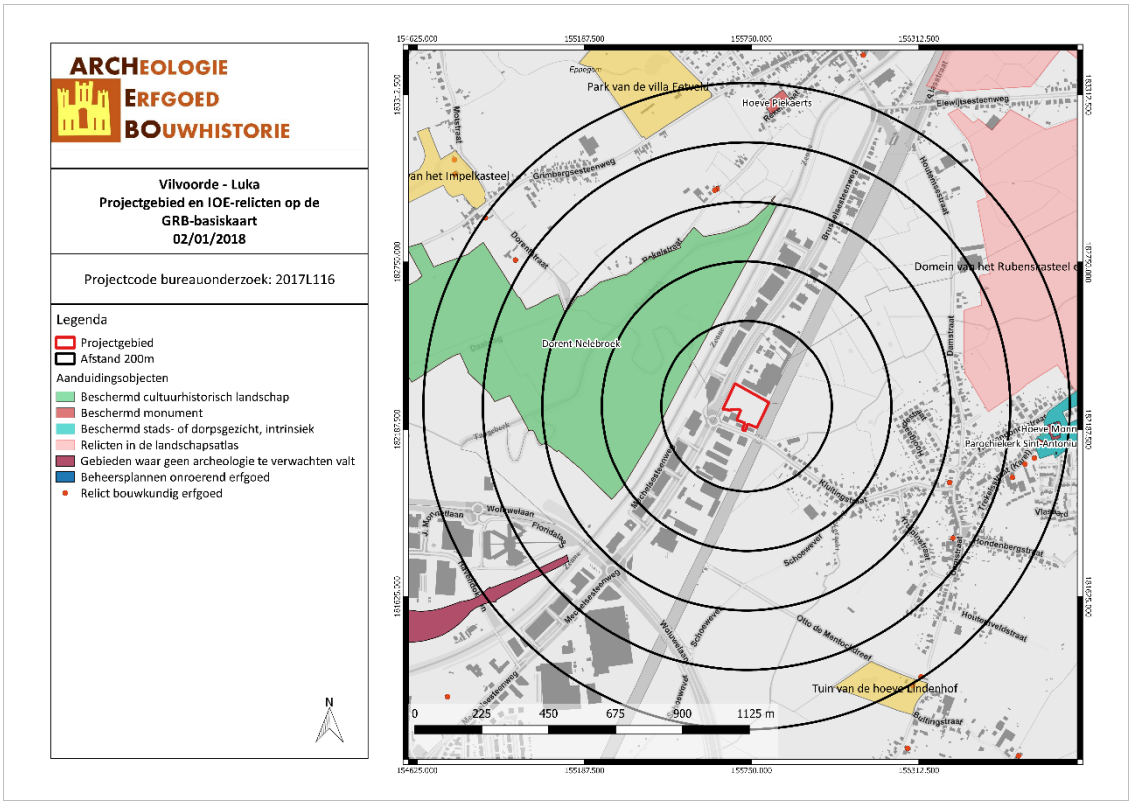
VILU/18/01/02/15 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)

3.2.2 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.[5]

[5] Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2017, https://inventaris.onroerenderfgoed.be/.

VILU/18/01/02/16 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (AOE, 2018)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Toponymie van Vilvoorde

De naam Vilvoorde bestaat uit Filo of Villa en voorde. 'Voorde' betekent een doorwaadbare plaats. De stad Vilvoorde wordt voor het eerst vermeld in 779 als Filfurdo. Ze heeft nog meerdere naamvarianten, namelijk Fillofort, Filfurt, Filforth, Filfort, Viluorda, Filleuort, de Filloforde, Uillefort, Viluort, Viluordensis en Filford.[6]

De geschiedenis van Vilvoorde

De stad Vilvoorde is ontstaan aan de Zenne, waar de Romeinse heirbaan van Asse naar Elewijt de rivier doorkruist. Hiervoor zou er reeds een Nervische nederzetting geweest zijn, waar de Zenne gemakkelijk doorwaad kon worden. Vilvoorde wordt voor het eerst vermeld in een document uit 779 waarin de schenking van Vilvoorde door Pepijn van Herstal aan de abdij van Chèvremont wordt besproken. Vilvoorde bestond toen uit een agrarisch centrum. Vanaf het einde van de 12de eeuw begon Vilvoorde uit te groeien tot een kleine stad.

De hertogen van Brabant en de heren van Grimbergen streden lange tijd over het bezit van Vilvoorde. Hendrik I, de toenmalige hertog van Brabant, verleende in 1192 een vrijheidskeure aan de stad, om zo de steun van de bewoners voor zich te winnen. De vrijheidskeure zorgde ervoor dat Vilvoorde omwald mocht worden en dat de ambachtelijke producten vrij geëxporteerd konden worden. In de 14de eeuw bevond Vilvoorde zich in een wedijver met Brussel en Leuven om de belangrijkste stad van Brabant te

[6] "Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 1015", geraadpleegd 23 augustus 2017, http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=1015; "Vlaamse gemeenten (Frans Nijs)", geraadpleegd 17 augustus 2017, http://users.telenet.be/FransNijs/Webpagina's/Vlaanderen/Vlaamse%20gemeenten.htm#lo.

worden. De stad werd in deze periode helemaal omwald, met 25 wachttorens en vier stadspoorten. De bouw van de Onze-Lieve-Vrouw van Goede Hoopkerk werd gestart in 1342 en het hertogelijk kasteel werd gebouwd in 1375. Door de gunstige ligging aan de Zenne kon de handel bloeien. Daarnaast werd Vilvoorde in de 14de eeuw een militair hoofdkwartier en legerstandplaats, wat het vandaag in de 21ste eeuw nog steeds is.

In de 15de eeuw kwam Vilvoorde in een geleidelijk verval door het verval van de lakennijverheid in Vlaanderen, door epidemieën die zorgden voor een bevolkingsafname, door godsdienstoorlogen en door de sterke concurrentie van Brussel die de bevolking naar zich toe trok. De achteruitgang van Vilvoorde duurde tot de 19de eeuw, wanneer de stad weer een plotse *revival* kende door de Industriële Revolutie. In 1835 werd de spoorweg tussen Brussel en Mechelen aangelegd, waar Vilvoorde één van de stopplaatsen werd. De ligging aan de Willebroekse vaart zorgde ervoor dat vele fabrieken zich in Vilvoorde vestigden. Daarnaast lag de stad op enkele kilometers van de hoofdstad en door de vlotte verkeersverbindingen werd de opbloei nog meer gestimuleerd. De ligging tussen de Zenne, het kanaal en de spoorweg was zeer gunstig voor de nieuwe industrieën.

In de loop van de 19de eeuw werd de oude stad omgebouwd tot een industriële stad. De stadswallen en -poorten werden gesloopt, de Zenne werd herleid zodat ze niet meer door de stad stroomde en er werd een nieuwe wijk gebouwd voor de nieuwe rijken. In de 20ste eeuw werd vervolgens het kanaal verbreed en verdiept en de stad zelf kreeg een binnenhaven met dokken. De industriële groei zorgde voor een snelle bevolkingstoename. In de jaren 1970 werd Vilvoorde hard getroffen door de economische recessie. Aan het einde van de 20ste eeuw kende Vilvoorde echter weer een bloei door de vestiging van bedrijven die zich richten op diensten. Naast het stadscentrum heeft de stad Vilvoorde een deelgemeente, namelijk Peutie en omvat het dorp Houtem, de woonkern Koningslo en de stedelijke wijken Het Voor en Mutsaert.[7]

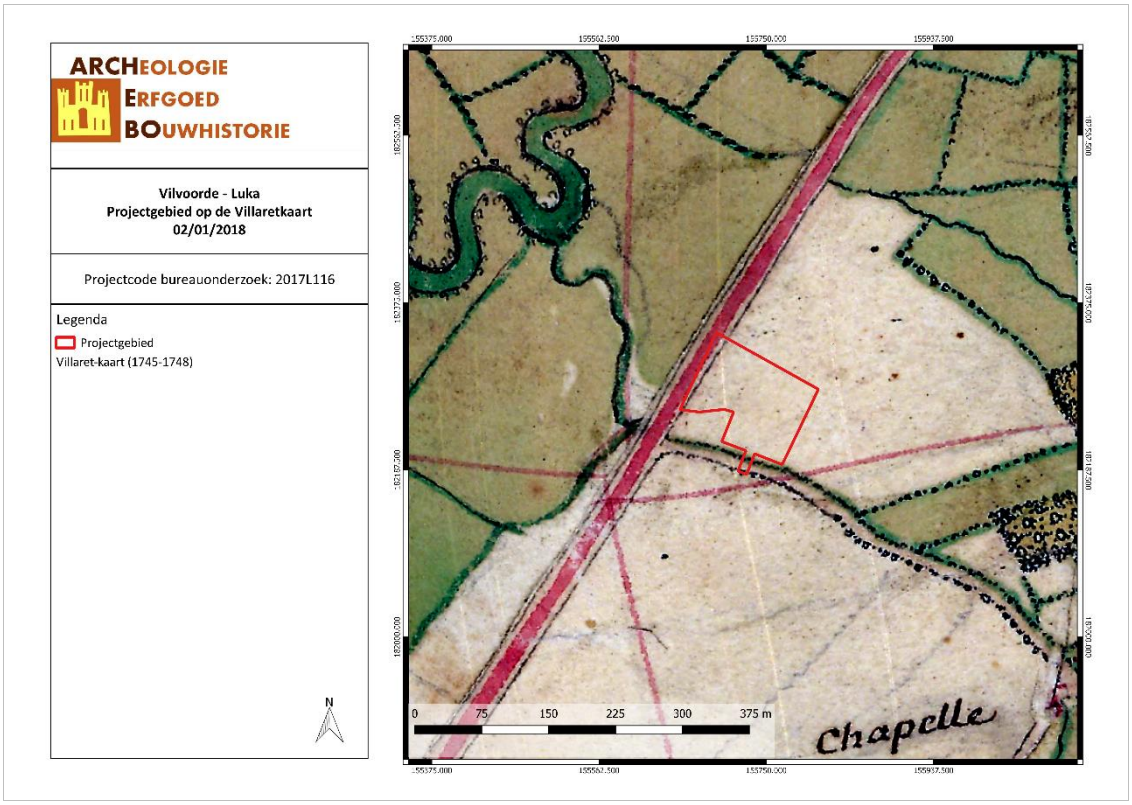
3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De kaart van de Franse ingenieurs-geografen, ook wel ***Villaretkaart*** (1745-1748) genoemd, bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.[8] Op de Villaretkaart is het projectgebied onbebouwd. Ten westen en ten zuiden loopt een weg. Het terrein zelf bestaat uit akkerland.

[7] "Geschiedenis - Stad Vilvoorde", geraadpleegd 22 augustus 2017, http://www.vilvoorde.be/Geschiedenis/default.aspx?ID=367; "Vilvoorde", *Wikipedia*, 27 juli 2017, https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Vilvoorde&oldid=49562698.

[8] KU Leuven, "Kaart van de Franse ingenieurs-geografen (1745-1748)", geraadpleegd 2 januari 2017, https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo.

VILU/18/01/02/17 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Villaretkaart (Geopunt, 2018)

De **Ferrariskaarten** zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het terrein nog steeds onbebouwd is en als akkerland werd benut. Ten westen en ten zuiden loopt nog steeds een weg, waarlangs bomen zijn gepland. De weg ten westen van het terrein wordt benoemd als *Chaussée à Malines*. Ca. 200m ten noordwesten van het projectgebied stroomt de meanderende Zenne.

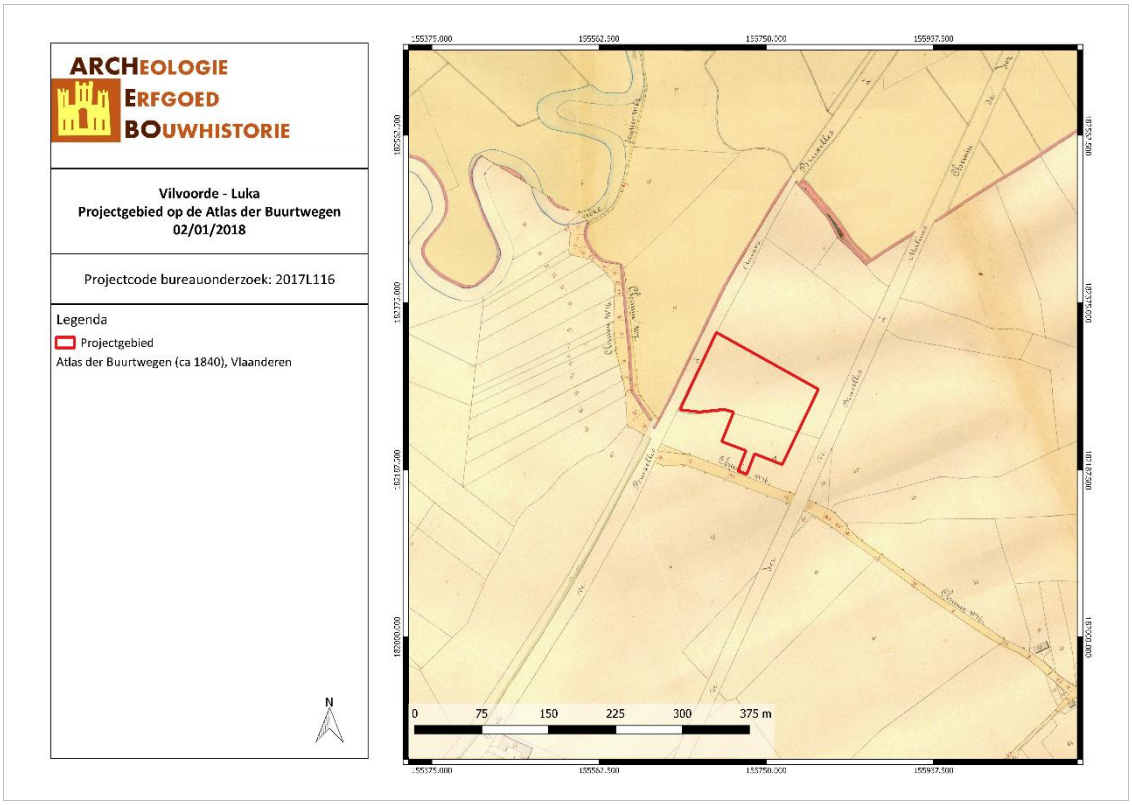
De **Atlassen der Buurtwegen** werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De wetgever wilde in 1841 ondubbelzinnig aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Bedoeling was dus een inventarisatie te maken van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (*sentiers*). Voetwegen zijn smalle wegen (soms maar 1 meter breed) en de bedding behoort gewoonlijk toe aan de aangelanden. In de periode 1843-1845 werden voor alle gemeenten leggers, openbare registers, van de buurtwegen opgemaakt. Deze zijn de geschiedenis ingegaan als Atlassen der Buurtwegen. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.[9] Op de kaart in de Atlas der Buurtwegen is het projectgebied nog steeds onbebouwd. Ten westen loopt de *Route de Bruxelles à Anvers*, ten oosten loopt de *Chemin de Fer de Bruxelles à Malines* en ten zuiden loopt een kleine weg, die benoemd wordt als *Chemin n° 16*.

[9] Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20.

VILU/18/01/02/18 - Digitale aanmaak

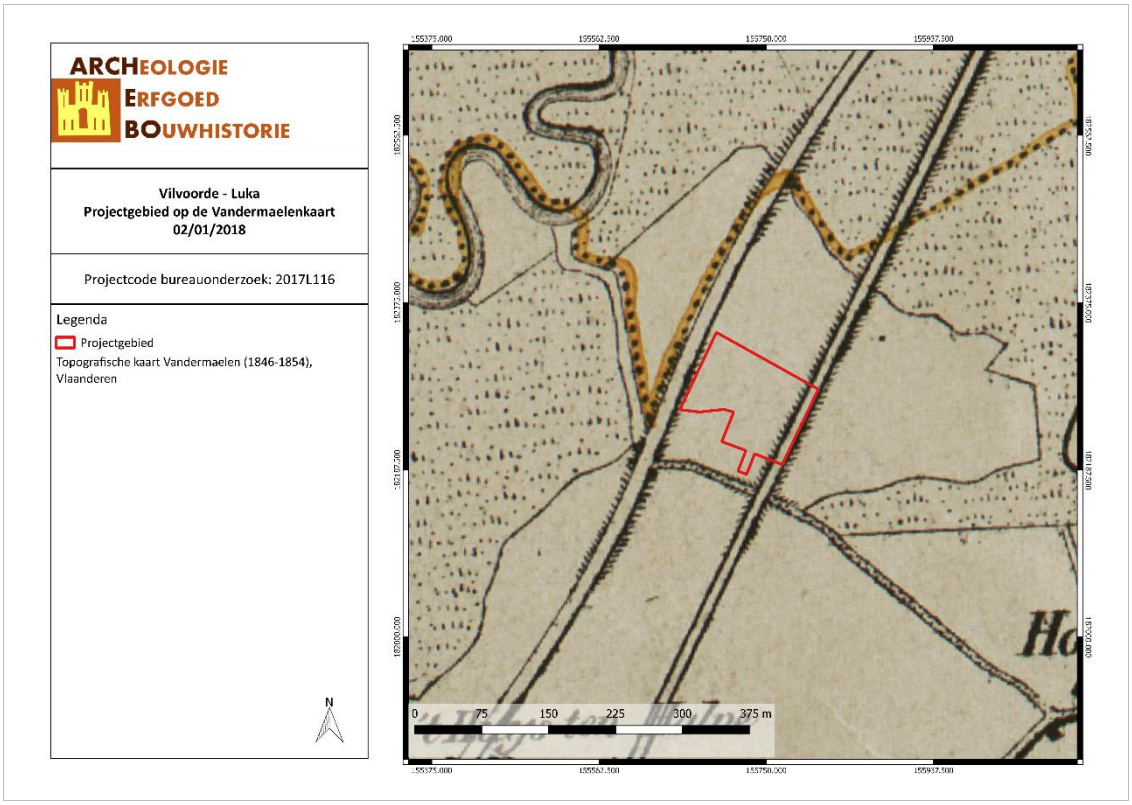
Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/19 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018)

De kaarten Vandermaelen of **Vandermaelenkaarten** zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). De Belgische overheid zag voor zichzelf geen taak weggelegd om de kadastergegevens in plannen om te zetten, maar hoopte dat anderen deze taak op zich zouden nemen. In 1836 kreeg Vandermaelen toelating om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen. Dit resulteerde in de topografische kaart "*Carte topographique de la Belgique*", gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1 : 20.000. Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.[10] De Vandermaelenkaart toont net dezelfde situatie als de Atlas der Buurtwegen.

VILU/18/01/02/20 - Digitale aanmaak

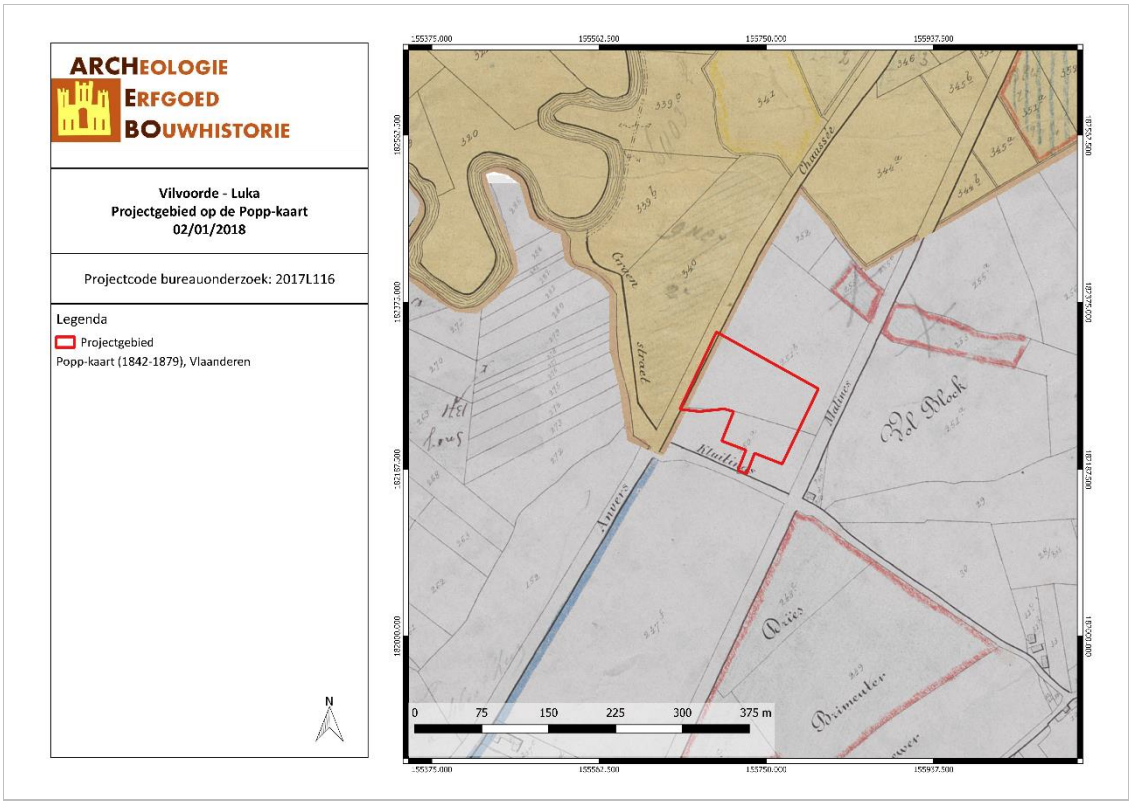
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)

Met de **Popp-kaarten** wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Zij werden gedrukt in lithografie of steendruk. Nadat Philippe Vandermaelen al in 1836 toelating had gekregen om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen, kreeg ook Popp deze toelating in 1842. In de tien jaar daarop maakte hij voor 1700 gemeenten in België de leggers en kadastrale plannen. Door het overlijden van Popp werd zijn *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* niet afgemaakt. Het projectgebied wordt op de Popp-kaart weergeven zoals in de Atlas der Buurtwegen, alleen de benaming van de weg ten zuiden van het projectgebied is gewijzigd. Deze straat draagt nu haar huidige naam, namelijk Kluitingstraat. Het terrein is nog steeds onbebouwd. De legger bij de Popp-kaart toont aan dat het terrein in gebruik was als 'terre' of grond.

Op de **topografische kaart** van 1873 is de situatie voor het projectgebied nog steeds ongewijzigd. Deze topografische kaart toont wel dat de Zenne rechter getrokken is. De topografische kaart van 1904 toont een kleine waterloop die via het westen en zuiden van het terrein verder zuidwaarts stroomt. Het gaat

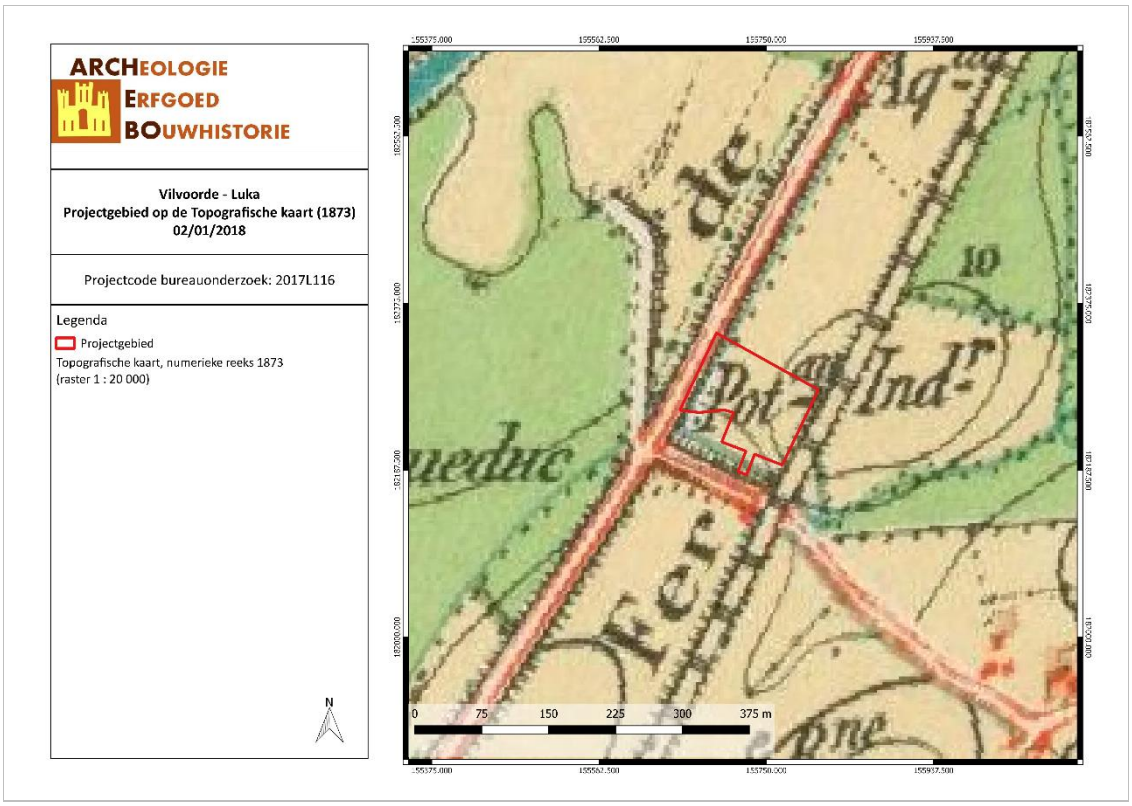
[10] Wikipedia, "Vandermaelenkaarten", online encyclopedie, Wikipedia, geraadpleegd 7 december 2016, https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten.

om aftakkingen van de Broekgracht. De punten die door het westen van het projectgebied lopen, tonen de grens tussen de gemeenten Vilvoorde en Zemst.

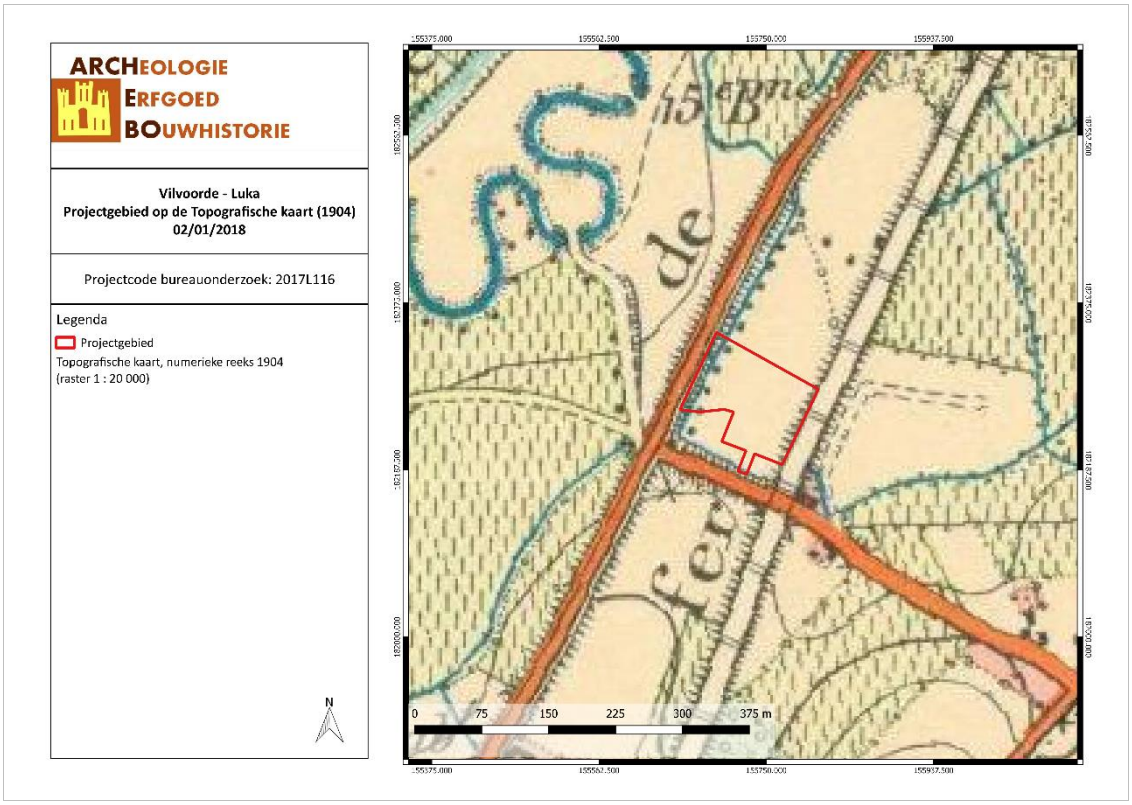
VILU/18/01/02/21 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/22 - Digitale aanmaak

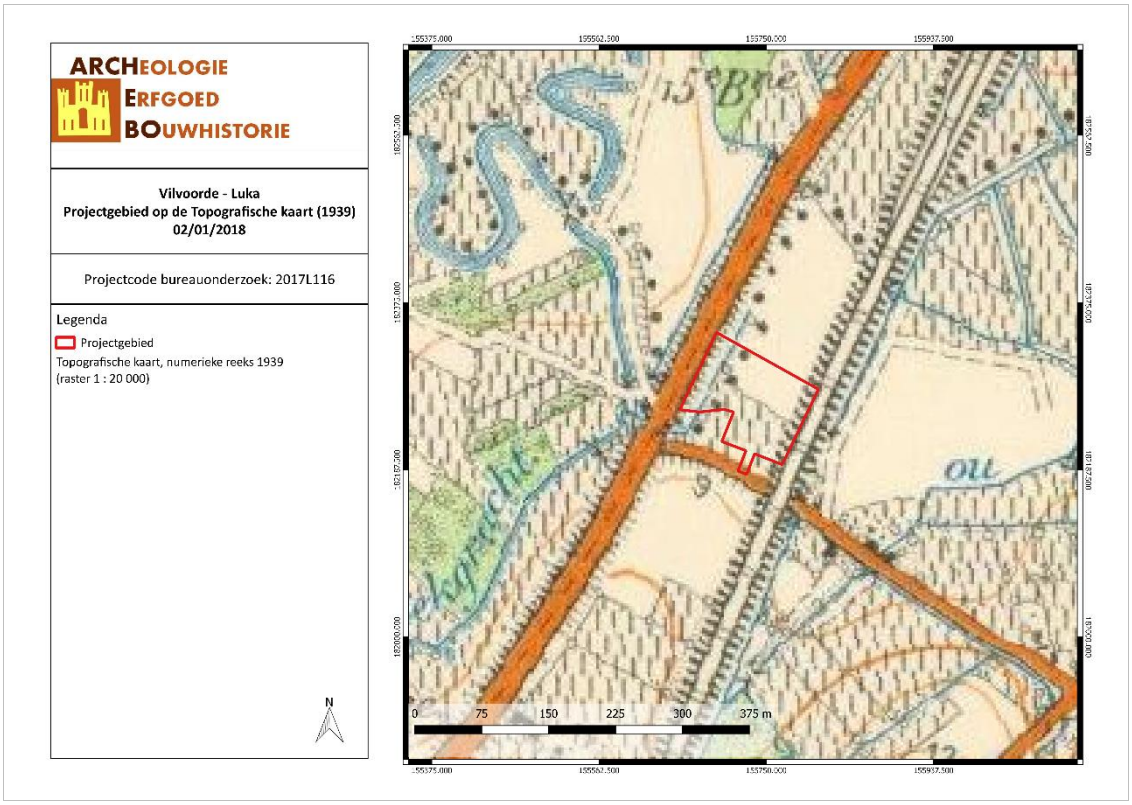
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018)

VILU/18/01/02/23 - Digitale aanmaak

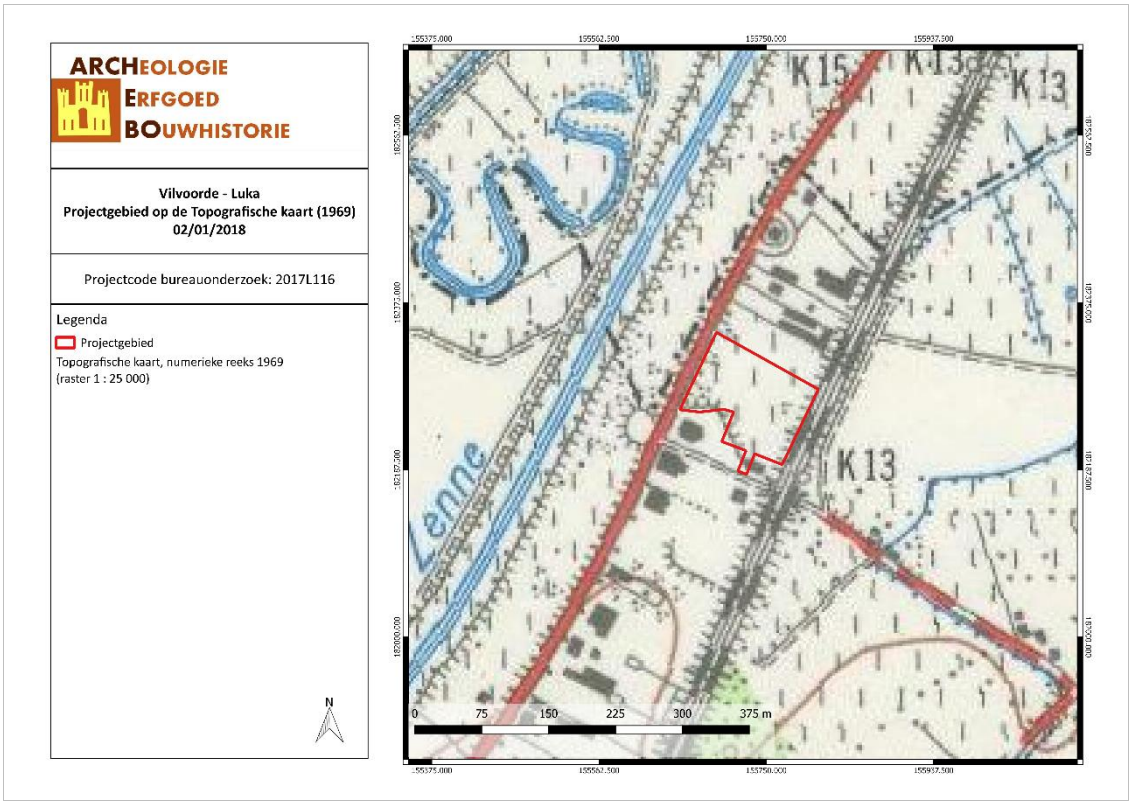
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018)

De topografische kaart van 1939 toont grotendeels dezelfde situatie als deze van 1904. Het zuiden van het terrein wordt op deze kaart echter wel aangeduid als grasland. Op de topografische kaart van 1969 is het gehele terrein ingenomen door grasland. Ook de gemeentegrens is noordwestwaarts opgeschoven, waardoor deze nu niet meer door het projectgebied loopt, maar langs de huidige Mechelsesteenweg. Op deze kaart verschijnt ook de eerste bebouwing in de directe omgeving van het projectgebied, maar het terrein zelf is nog steeds onbebouwd. De Zenne is nu ook gekanaliseerd, waardoor deze dichter bij het projectgebied stroomt.

VILU/18/01/02/24 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

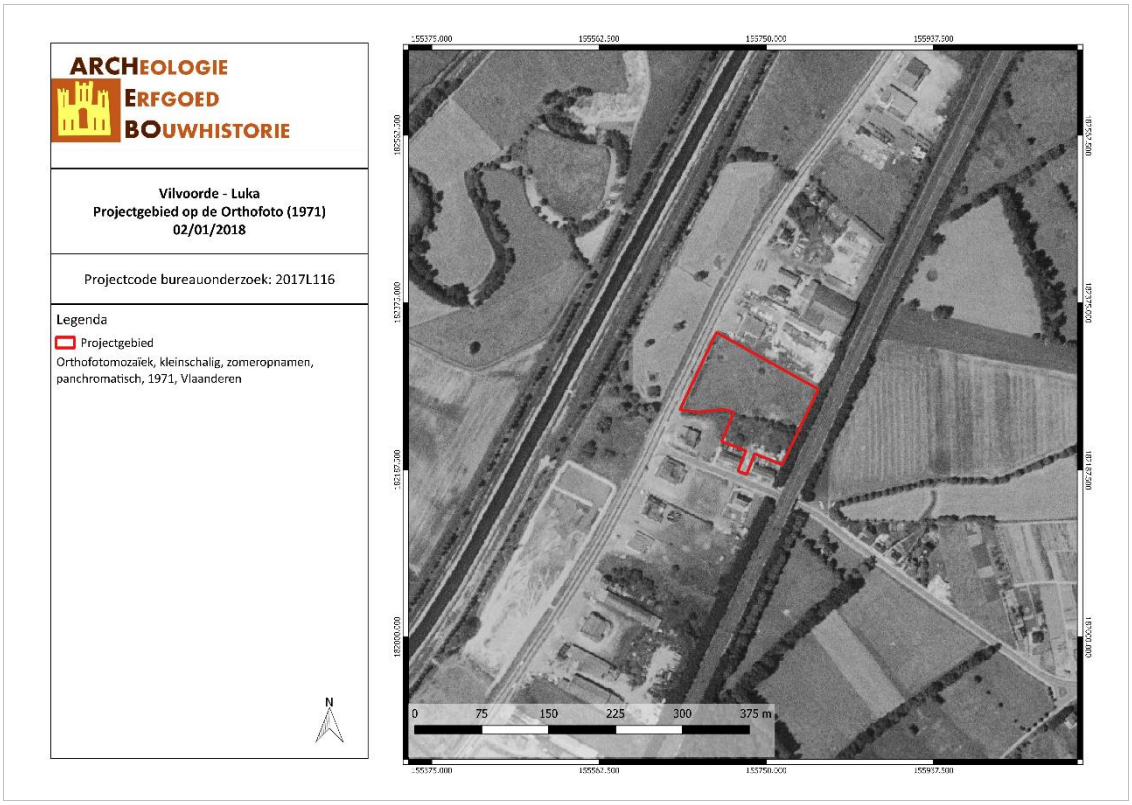

VILU/18/01/02/25 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

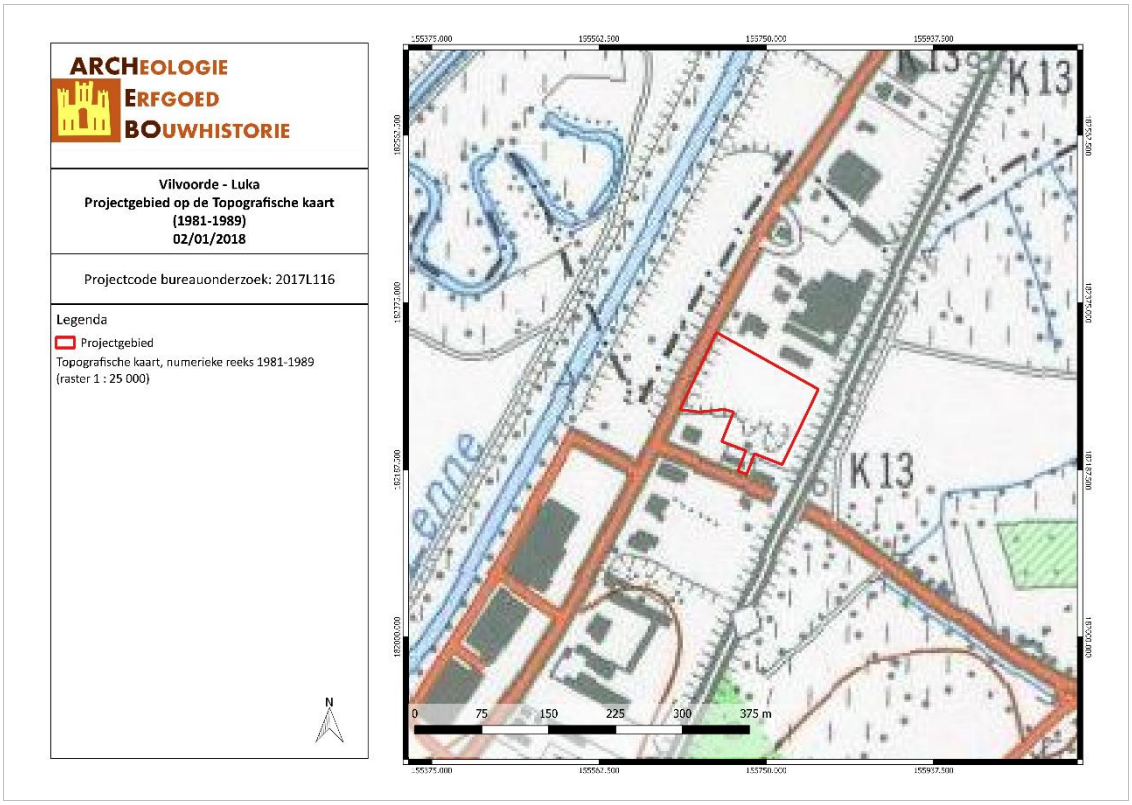
Op de orthofoto van 1971 is te zien dat het projectgebied bestaat uit grasland en in het zuiden bebost is. Het meest zuidelijke punt is verhard. Op de orthofoto van 1979-1990 is een wegenis zichtbaar op het projectgebied, die vanaf de Mechelsesteenweg via een west-oost as naar de gebouwen ten noorden van

het terrein loopt. In het zuiden staan nog steeds bomen en in het zuidelijkste punt is de bodem verhard. Daarnaast tonen de luchtfoto van 1979-1990 en de topografische kaarten van 1981 en 1989 in het zuiden van het projectgebied een klein gebouw.

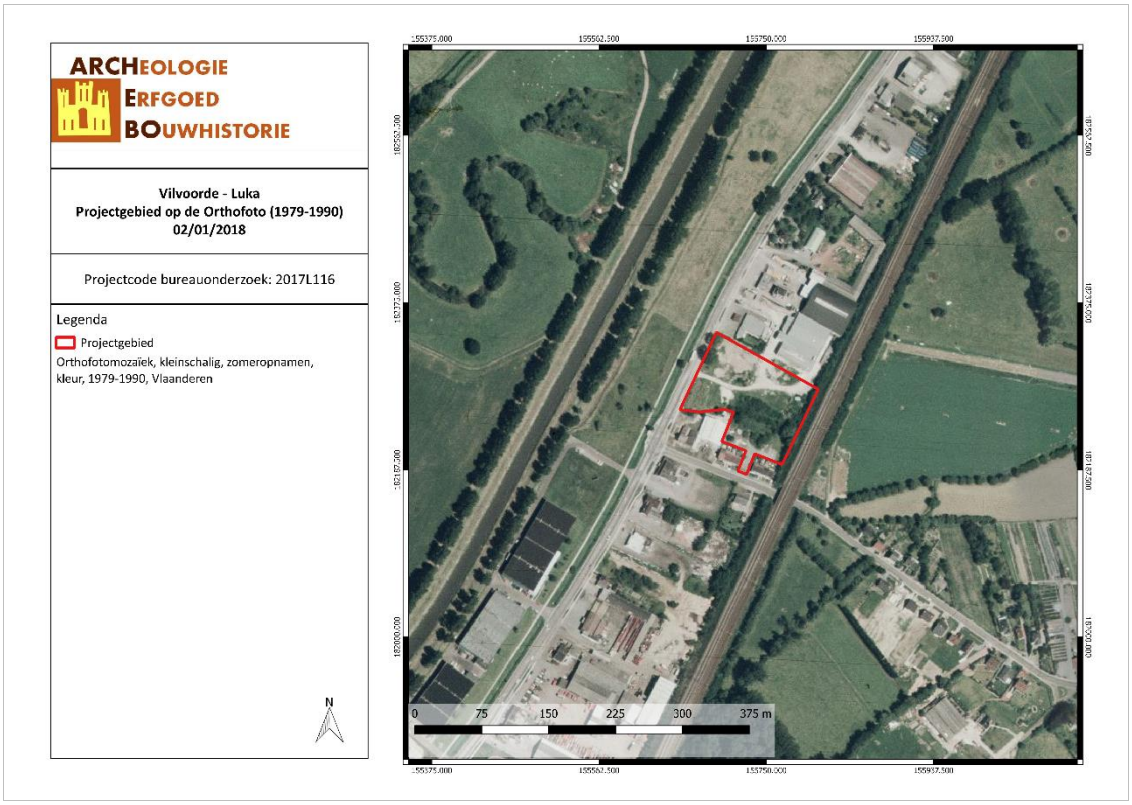
VILU/18/01/02/26 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/27 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2018)

VILU/18/01/02/28 - Digitale aanmaak

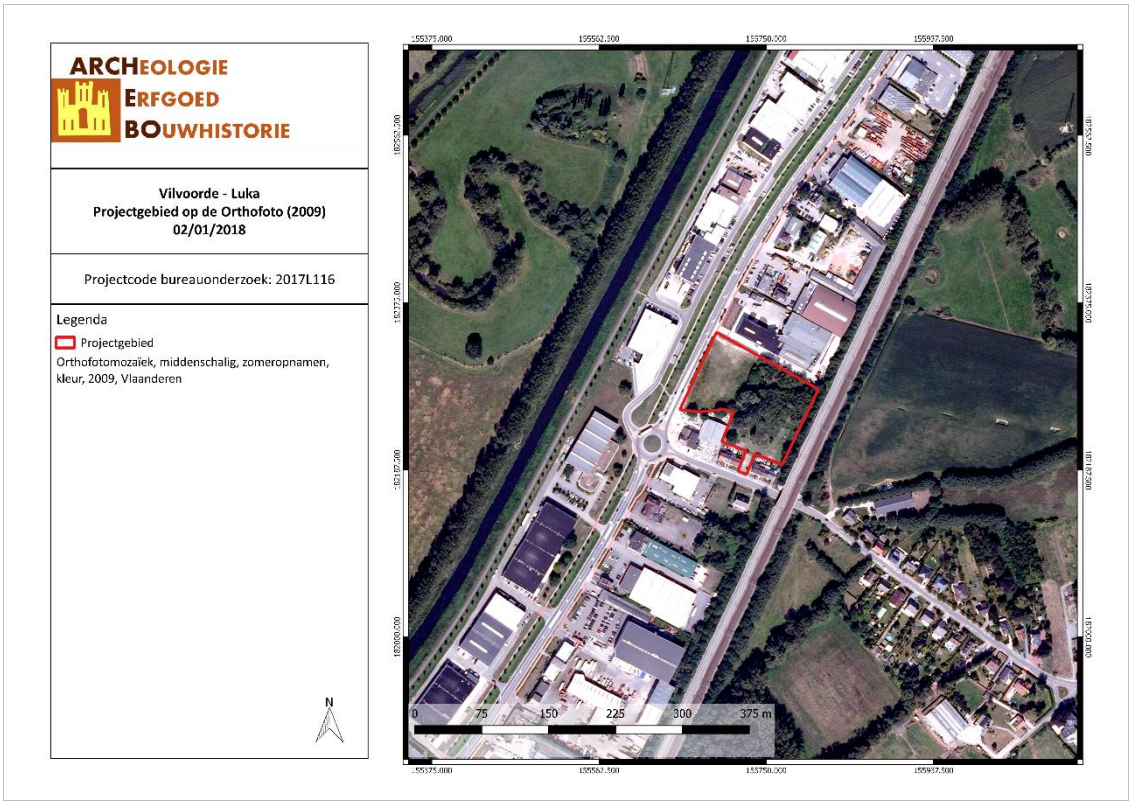
Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

De luchtfoto van 2000-2003 toont in het zuiden van het projectgebied nog steeds een verharde bodem en een klein gebouw, maar de wegenis is verdwenen en de bebossing is toegenomen. De luchtfoto van 2009 toont in het noorden van het terrein een verharde strook dat een deel is van het industriegebouw ten noorden van het projectgebied. Het gebouw is in het zuiden verdwenen, maar de bodem is nog steeds verhard. De westelijke helft van het projectgebied bestaat uit grasland, de oostelijke helft uit bos. De luchtfoto van 2013-2015 toont de huidige situatie.

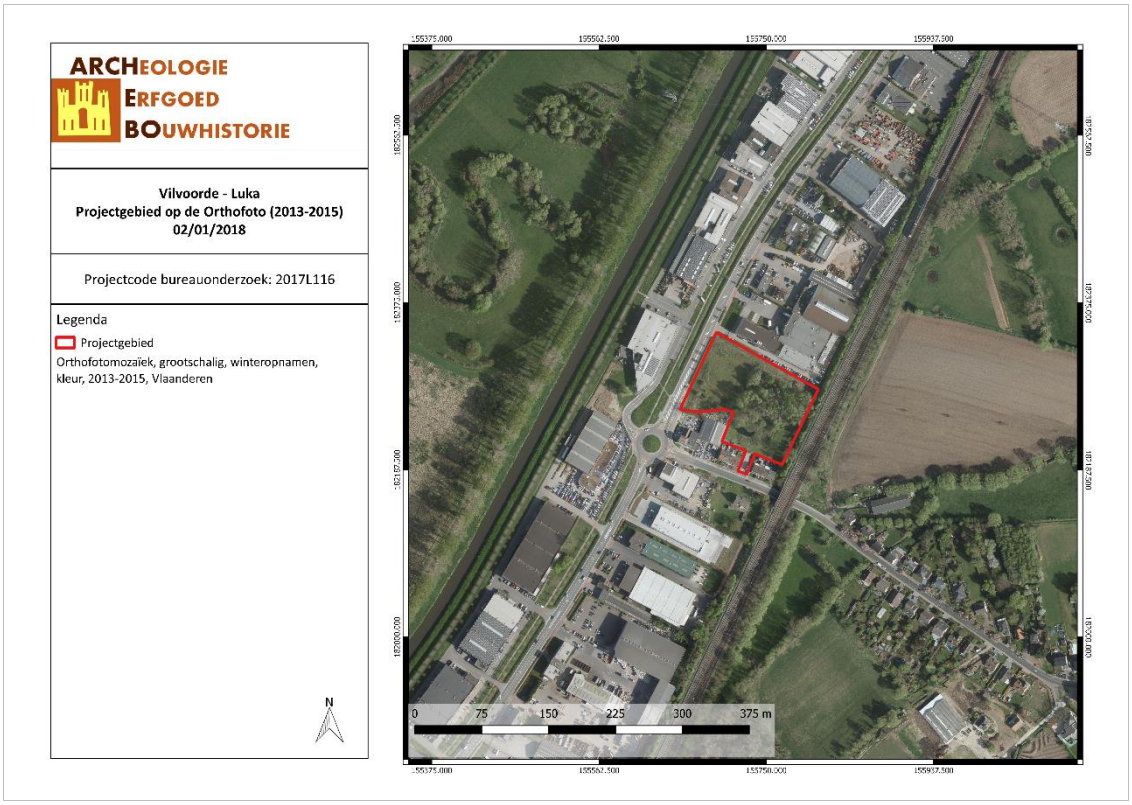
VILU/18/01/02/29 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/30 - Digitale aanmaak

Figuur 39: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2009 (Geopunt, 2018)

VILU/18/01/02/31 - Digitale aanmaak

Figuur 40: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was tussen 1971 en 2009. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak een fragment van een vlakke Romeinse dakpan, een omvangrijk spoor uit de Vroege IJzertijd met fragmenten van handgevormd aardewerk, niet-nader gedateerde (paal)kuilen, dakpanfragmenten en aardewerk uit de Romeinse tijd, sporen van een laatmiddeleeuwse site met vierhoekige Walgracht, sporen van een 17de-eeuwse Site met Walgracht, sporen van een andere laatmiddeleeuwse site met Walgracht, sporen van de antieke baan Asse-Elewijt uit de Romeinse Tijd en zes fragmenten van midden-Romeins aardewerk.

Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Er is een reële verwachting op Steentijd gezien de zeer dichte ligging bij de rivier Zenne en gezien de resultaten van het vooronderzoek bij de site Sigma Dorent (zie 3.2.1. Centrale Archeologische Inventaris). De potentiële sporen kunnen zover teruggaan als de Steentijd.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van ASK Romein Malle NV een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Mechelsesteenweg tussen huisnummers 726 en 780 in Vilvoorde. Op het terrein zullen een hoofdgebouw en een werkhuis gebouwd worden, steunend op funderingspalen. Er komen nutsleidingen voor regenwater, fecaal water en vuil water, dat via een regenwaterput, een septische put en 302 infiltratiebekken naar de openbare riolering loopt. Het noordelijk deel van het projectgebied zal verhard worden door middel van asfalt, het zuiden bestaat uit een groene zone. Tenslotte worden 22 parkeerplaatsen voorzien die aangelegd worden in klinkers. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 12 177,64 m².

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er één gebouw aanwezig was binnen het projectgebied tussen 1971 en 2009.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak een fragment van een vlakke Romeinse dakpan, een omvangrijk spoor uit de Vroege IJzertijd met fragmenten van handgevormd aardewerk, niet-nader gedateerde (paal)kuilen, dakpanfragmenten en aardewerk uit de Romeinse tijd, sporen van een laatmiddeleeuwse Site met vierhoekige Walgracht, sporen van een 17de-eeuwse Site met Walgracht, sporen van een andere laatmiddeleeuwse Site met Walgracht, sporen van de antieke baan Asse-Elewijt uit de Romeinse Tijd en zes fragmenten van midden-Romeins aardewerk.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de topografische kaarten uit de 20ste eeuw en de luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw konden we achterhalen dat er in het zuiden van het projectgebied tussen ca. 1971 en 2009 een klein gebouw stond. De kaarten en foto's zijn echter te onduidelijk om details in verband met het gebouw af te lezen.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren. De potentiële sporen kunnen zover teruggaan als de Steentijd.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

In het zuidelijkste punt van het projectgebied is de bodem verhard, waardoor hier verstoring verwacht kan worden. Daarnaast heeft in het zuiden ook een klein gebouw gestaan. Of dit gebouw een kelder had, is niet geweten. Andere verstoringen in het verleden zijn niet in kaart te brengen.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het terrein zullen door de opdrachtgever 'ASK Romein Malle NV' een hoofdgebouw en een werkhuis gebouwd worden, steunend op grondverdringingspalen als fundering. Er komen nutsleidingen voor regenwater, fecaal water en vuil water, dat via een regenwaterput, een septische put en 302 infiltratiebekken naar de openbare riolering loopt. Het noordelijk deel van het projectgebied zal verhard worden door middel van asfalt, het zuiden bestaat uit een groene zone. Tenslotte worden 22 parkeerplaatsen voorzien die aangelegd worden in klinkers. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 12 177,64 m².

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak een fragment van een vlakke Romeinse dakpan, een omvangrijk spoor uit de Vroege IJzertijd met fragmenten van handgevormd aardewerk, niet-nader gedateerde (paal)kuilen, dakpanfragmenten en aardewerk uit de Romeinse tijd, sporen van een laatmiddeleeuwse Site met vierhoekige Walgracht, sporen van een 17de-eeuwse Site met Walgracht, sporen van een andere laatmiddeleeuwse Site met Walgracht, sporen van de antieke baan Asse-Elewijt uit de Romeinse Tijd en zes fragmenten van midden-Romeins aardewerk.

Aan de hand van de topografische kaarten uit de 20ste eeuw en de luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw konden we achterhalen dat er in het zuiden van het projectgebied tussen ca. 1971 en 2009 een klein gebouw stond. De kaarten en foto's zijn echter te onduidelijk om details in verband met het gebouw af te lezen.

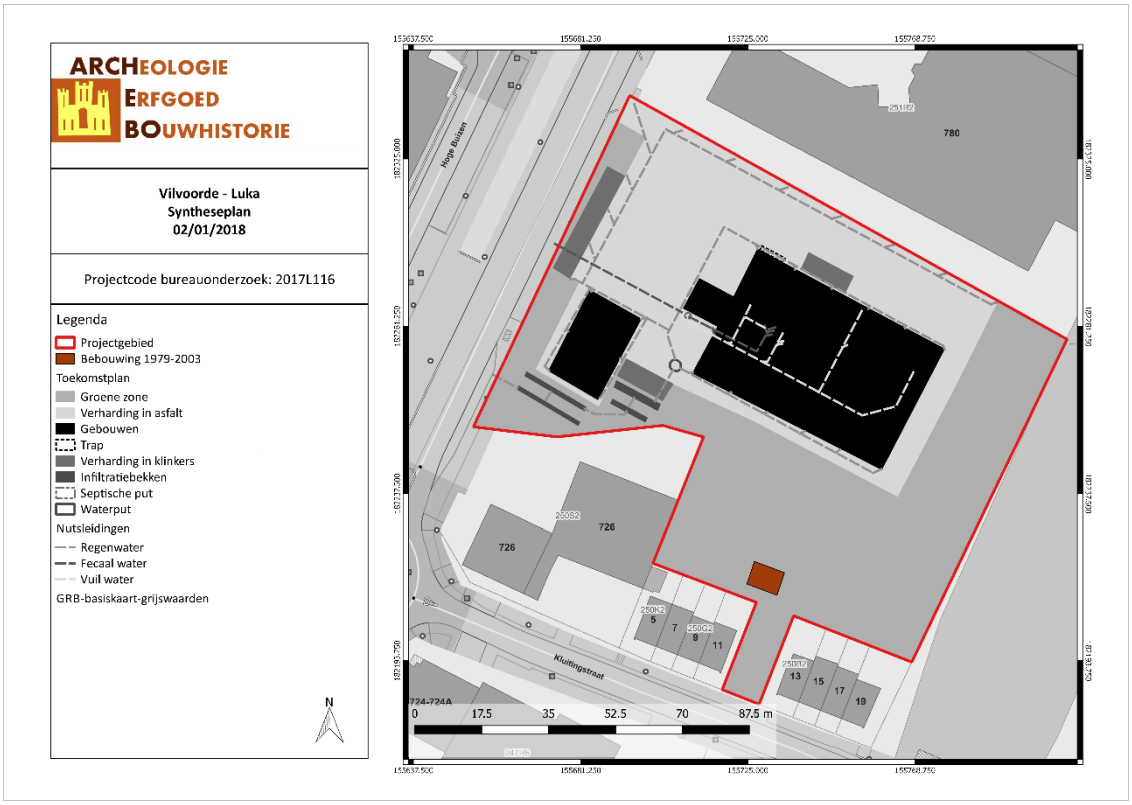
Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone. In de nabije omgeving van het projectgebied wordt het terrein gekarteerd als OT (vergraven terrein), Eep (sterk gleyige gronden op klei met reductiehorizont zonder profielontwikkeling), Lep (sterk gleyige gronden op zandleem met reductiehorizont zonder profielontwikkeling), Ldcz (matig gleyige zandleemgronden met sterk gevlekte textuur B horizont waarbij de sedimenten lichter of grover worden in de diepte), Pdcz (matig natte lichte zandleemgronden met verbrokkeld textuur B horizont waarbij de sedimenten lichter of grover worden in de diepte) en Adp (matig gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling).

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het plangebied zullen door 'ASK Romein Malle NV' een hoofdgebouw en een werkhuis gebouwd worden. Er komen nutsleidingen voor regenwater, fecaal water en vuil water, dat via een regenwaterput, een septische put en infiltratiebekken naar de openbare riolering loopt. Het noordelijk deel van het projectgebied zal verhard worden door middel van asfalt, het zuiden bestaat uit een groene zone. Tenslotte worden 22 parkeerplaatsen voorzien die aangelegd worden in klinkers.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn een omvangrijk spoor uit de Vroege IJzertijd met fragmenten van handgevormd aardewerk, zes fragmenten van midden-Romeins aardewerk, dakpanfragmenten en aardewerk en sporen van de antieke baan Asse-Elewijt uit de Romeinse Tijd, sporen van twee laatmiddeleeuwse en van een 17de-eeuwse Site met Walgracht en niet-nader gedateerde (paal)kuilen gevonden.

Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw tot nu is de bodem in het zuiden van het terrein verstoord geweest door de bouw van een klein gebouw en door de verharding van de grond. Het is moeilijk om in te schatten welke fase de meeste verstoring veroorzaakt heeft.

VILU/18/01/02/32 - Digitale aanmaak

Figuur 41: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Bogemans, Frieda. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart - kaartblad 23, Mechelen*. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 1996.

Hebinck, Koen, en Gerard Boreel. "Zemst en Vilvoorde - Sigmaplan Dorent Archeologienota". Archeologienota. Amsterdam: VUhbs archeologie, december 2016.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*. Geologica Belgica 4, 2001.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. https://inventaris.onroerenderfgoed.be/.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20.

"Geschiedenis - Stad Vilvoorde". Geraadpleegd 22 augustus 2017. http://www.vilvoorde.be/Geschiedenis/default.aspx?ID=367.

KU Leuven. "Kaart van de Franse ingenieurs-geografen (1745-1748)". Geraadpleegd 2 januari 2017. https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo.

"Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 1015". Geraadpleegd 23 augustus 2017. http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=1015.

"Vilvoorde". *Wikipedia*, 27 juli 2017. https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Vilvoorde&oldid=49562698.

"Vlaamse gemeenten (Frans Nijs)". Geraadpleegd 17 augustus 2017. http://users.telenet.be/FransNijs/Webpagina's/Vlaanderen/Vlaamse%20gemeenten.htm#lo.

Wikipedia. "Vandermaelenkaarten". Online encyclopedie. Wikipedia. Geraadpleegd 7 december 2016. https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen 4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) . 6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op de Orthofoto (Geopunt, 2018) 6
Figuur 4: Situering van het projectgebied aan de Mechelsesteenweg (Google Street View, juni 2018) 8
Figuur 5: Situering van het verharde terrein aan de Kluitingstraat (Google Street View, oktober 2013) 8
Figuur 6: Situering van het projectgebied op de Orthofoto (Geopunt, 2018) 9
Figuur 7: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (Geopunt, 2018) 9
Figuur 8: Plan van de geplande werken (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018) 10
Figuur 9: Terreinsnede (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018) 10
Figuur 10: Snede van het hoofdgebouw (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018) 11
Figuur 11: Snede van het werkhuis (Architectenbureau Frank Joosen bvba, 2018) 11
Figuur 12: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018) 11
Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018) 13
Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018) 13
Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2018) 14
Figuur 16: Vilvoorde aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018) 14
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018) 15
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018) 16
Figuur 19: Uitleg van de types volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016) 16
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018) 18
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018) 19
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018) 19
Figuur 23: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018) 20
Figuur 24: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018) 22
Figuur 25: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (AOE, 2018) 23
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Villaretkaart (Geopunt, 2018) 25
Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018) 26
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018) 26
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018) 27
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018) 28
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018) 28
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018) 29
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) 30
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018) 30
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018) 31
Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2018) 31
Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018) 32
Figuur 38: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018) 33
Figuur 39: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2009 (Geopunt, 2018) 33
Figuur 40: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018) 34
Figuur 41: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018) 37

7 PLANNENLIJST

VILU/18/01/02/1 - Digitale aanmaak 6
VILU/18/01/02/2 - Digitale aanmaak 6
VILU/18/01/02/3 - Digitale aanmaak 9
VILU/18/01/02/4 - Digitale aanmaak 9
VILU/18/01/02/5 - Digitale aanmaak 11
VILU/18/01/02/6 - Digitale aanmaak 13
VILU/18/01/02/7 - Digitale aanmaak 13
VILU/18/01/02/8 - Digitale aanmaak 14
VILU/18/01/02/9 - Digitale aanmaak 15
VILU/18/01/02/10 - Digitale aanmaak 16
VILU/18/01/02/11 - Digitale aanmaak 18
VILU/18/01/02/12 - Digitale aanmaak 19
VILU/18/01/02/13 - Digitale aanmaak 19
VILU/18/01/02/14 - Digitale aanmaak 20
VILU/18/01/02/15 - Digitale aanmaak 22
VILU/18/01/02/16 - Digitale aanmaak 23
VILU/18/01/02/17 - Digitale aanmaak 25
VILU/18/01/02/18 - Digitale aanmaak 26
VILU/18/01/02/19 - Digitale aanmaak 26
VILU/18/01/02/20 - Digitale aanmaak 27
VILU/18/01/02/21 - Digitale aanmaak 28
VILU/18/01/02/22 - Digitale aanmaak 28
VILU/18/01/02/23 - Digitale aanmaak 29
VILU/18/01/02/24 - Digitale aanmaak 30
VILU/18/01/02/25 - Digitale aanmaak 30
VILU/18/01/02/26 - Digitale aanmaak 31
VILU/18/01/02/27 - Digitale aanmaak 31
VILU/18/01/02/28 - Digitale aanmaak 32
VILU/18/01/02/29 - Digitale aanmaak 33
VILU/18/01/02/30 - Digitale aanmaak 33
VILU/18/01/02/31 - Digitale aanmaak 34
VILU/18/01/02/32 - Digitale aanmaak 37